

10.2.e

Van: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
 10.2.e @nvddierentuinen.nl>
Verzonden: vrijdag 28 september 2018 10:39
Aan: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
Onderwerp: Afscheid van de NVD

Beste mensen,

Met ingang van 1 oktober 2018 ga ik de Nederlandse Vereniging van Dierentuinen (NVD) verlaten. De afgelopen 12 jaar heb ik me met hart en ziel ingezet voor de NVD en we hebben met elkaar fikse stappen voorwaarts gezet. De NVD werd in 2006 een organisatie die los kwam te staan van EAZA.

In de afgelopen tijd is samen met de vertegenwoordigers van de dierentuinen hard gewerkt om de NVD als organisatie meer op de kaart te zetten en te werken aan belangenbehartiging, kwaliteitsbewaking en het bevorderen van de ondelinge samenhang. De NVD is als organisatie goed in beeld bij de diverse overheden. Er is enorme vooruitgang geboekt door de verhoging van de kwaliteit o.a. door het houden van reguliere visitaties, het beter inrichten van de werkgroep Wet- en Regelgeving en het opzetten van de werkgroepen Wetenschappelijk Onderzoek. Samen met EAZA hebben we ook in Brussel opmerkelijke resultaten geboekt, waaronder de vermelding van palmolie op de etikettering van voedingsmiddelen, waardoor de bescherming van het leefgebied van de orang oetan inmiddels op de internationale agenda staat.

Ik ben trots op deze resultaten en kijk dan ook met veel plezier op terug op de afgelopen jaren. De NVD zal zich in de komende tijd gaan beraden op de toekomst en op welke manier de goede naam en contacten kunnen worden bestendigd en worden uitgebreid. Door een verschil van inzicht in hoe de toekomstvisie verder vorm zou moeten krijgen, is besloten dat ik daarin geen rol meer zal spelen.

Dank voor de uiterst prettige samenwerking en inzet in de afgelopen tijd. Ik ga eerst een tijdje op vakantie en daarna ga ik me (naast mijn al bestaande nevenfuncties) o.a. meer bezig houden met een aantal bestuursfuncties en het begeleiden van startende organisaties.

De NVD zal ergens in het najaar nog een afscheidsevenement organiseren en daarvan worden jullie nog op een later tijdstip op de hoogte gesteld.

Ik wens jullie alle goeds en we komen elkaar vást wel weer eens tegen, de wereld is tenslotte klein!
 cori

Met vriendelijke groet,
 Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

10.2.e

Directeur

NEDERLANDSE VERENIGING VAN

Dierentuinen

Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

Arnhemseweg 19

3811 NN Amersfoort

Telefoon: 10.2.e

www.nvddierentuinen.nl

bereikbaar op maandag,
 dinsdag en donderdag

10.2.e

Van: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
 10.2.e @nvddierentuinen.nl>
Verzonden: maandag 19 maart 2018 11:14
Aan: 10.2.e 10.2.e @rvo.nl'
CC: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
Onderwerp: Agenda 20 maart 2018

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Geachte 10.2.e en 10.2.e,

Morgen heeft u een afspraak met de delegatie van onze Wet- en Regelgeving commissie. 10.2.e
 (directeur Nederlandse Vereniging van Dierentuinen), 10.2.e (dierenarts WILDLANDS Adventure Zoo Emmen)
 en 10.2.e (dierenarts ARTIS) zullen de commissie vertegenwoordigen.

Het programma van de commissie is als volgt opgebouwd:

09:30-11:00 10.2.e
 11:00-12:30 10.2.e & 10.2.e
 12:45-13:45 Lunch
 14:00-15:30 10.2.e & 10.2.e

Mochten er naar aanleiding van bovenstaande nog vragen zijn, dan verneem ik het graag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
 Office Manager
 Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

Arnhemseweg 19
 3811 NN Amersfoort
www.nvddierentuinen.nl

Tel.: 10.2.e
 Werkdagen: ma t/m do 9:00-13:00

 Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 14 februari 2017 14:44
Aan: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen'
Onderwerp: bevestiging afspraak NVD/RVO.nl

Beste 10.2.e

Mijn collega's 10.2.e, 10.2.e en ik gaan graag in op jouw uitnodiging.
Ik heb bij ons -RVO.nl, Prinses Beatrixlaan 2, 2595 AL Den Haag- om 13:30 een ruimte gereserveerd.

Wil je nog even doorgeven wie met jou meekomen? Als je al wat onderwerpen in gedachten hebt, hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Uitvoeringsexpert

.....
Team Vergunningen Natuur
Afdeling Vergunningen & Handhaving
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL | Den Haag
Postbus 19530 | 2500 CM | Den Haag

.....
T 088-042 42 42
dierentuin@rvo.nl
www.rvo.nl
.....

10.2.e

Van: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen 10.2.e @nvddierentuinen.nl>
Verzonden: woensdag 9 januari 2019 12:26
Aan: RVO dierentuincommissie
CC: 10.2.e
Onderwerp: Dolfinarium geen lid meer van de NVD

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Aan de dierentuin commissie RVO

Bij deze wil ik u melden dat met ingang van 1 januari 2019 het Dolfinarium heeft besloten de NVD te verlaten. Het Dolfinarium heeft per 1 januari 2019 het lidmaatschap zelf opgezegd. Het Dolfinarium heeft een strategische keuze gemaakt richting meer diversiteit en aanvullende activiteiten op het gebied van leisure. Met de eerste succesvol gezette stappen in die richting dit jaar, vond Dolfinarium het een logisch moment het lidmaatschap op te zeggen.

Als NVD respecteren we de keuze van het Dolfinarium. Praktisch gezien betekent het dat de NVD geen belangen meer behartigt voor het Dolfinarium, het Dolfinarium niet meer wordt meegenomen in onze visitaties / kwaliteitsscreening en wij niet meer, als NVD, samenwerken met het Dolfinarium.

Voor verdere info verwijs ik u naar het Dolfinarium zelf.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directeur
 Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

Arnhemseweg 19
 3811 NN Amersfoort
www.nvddierentuinen.nl

Tel.: 10.2.e
 Mob.: 10.2.e

 Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

10.2.e

Van: RVO Natuur Dierentuin
Verzonden: donderdag 1 december 2016 11:00
Aan: 10.2.e 10.2.e
Onderwerp: FW: NVD-lidmaatschap Overloon

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Van: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen 10.2.e @nvddierentuinen.nl]

Verzonden: donderdag 1 december 2016 8:11

Aan: 10.2.e ; RVO Natuur Dierentuin

Onderwerp: RE: NVD-lidmaatschap Overloon

Goedemorgen,

Bij deze bevestig ik dat ZooParc Overloon sinds 16 juni 2016 lid is van de Nederlandse Vereniging van Dierentuinen (NVD).

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Coördinator Kennis en Leden
 Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

NEDERLANDSE VERENIGING VAN

Dierentuinen

Arnhemseweg 19

3811 NN Amersfoort

www.nvddierentuinen.nl

Tel.: 10.2.e

Van: 10.2.e @zooparcverloon.nl]

Verzonden: maandag 28 november 2016 09:52

Aan: RVO Natuur Dierentuin <dierentuin@rvo.nl>

CC: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen 10.2.e @nvddierentuinen.nl>

Onderwerp: NVD-lidmaatschap Overloon

Goedemorgen,

Zoals besproken in ons telefoongesprek, zou ik nog even per mail bevestigen dat ZooParc Overloon sinds afgelopen voorjaar weer lid is van de Nederlandse Vereniging van Dierentuinen.

In de cc staat 10.2.e van de NVD. Hopelijk kan zij aan jullie ook nog bevestigen dat we inderdaad lid zijn. Dit ivm. De aanpassingen aan de collectie over verblijven, die ik dan niet meer bij alle dieren hoeft te geven.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

1e medewerker Dierv verzorging/Facilitaire Dienst

Stevensbeekseweg 21

5825JB Overloon

10.2.e

10.2.e@zooparcverloon.nl

Dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien dit e-mailbericht bij vergissing bij u terecht is gekomen, verzoeken wij u vriendelijk ons daarover onmiddellijk te informeren. Wij verzoeken u in dat geval dit e-mailbericht te vernietigen, de inhoud ervan niet te gebruiken of onder derden te verspreiden. De afzender staat niet in voor een juiste en volledige overbrenging van een verzonden e-mailbericht, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Dit

bericht is gecontroleerd op virussen.

Spring verstandig om met papier. Druk dit bericht alleen af indien nodig.

10.2.e

Van: Info - Nederlandse Vereniging van Dierentuinen <info@nvddierentuinen.nl>
Verzonden: woensdag 21 februari 2018 13:11
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Jaarlijks overleg NVD Wet- en regelgevingcommissie - EZ/RVO

Geachte 10.2.e ,

Een vertegenwoordiging van onze Wet- en regelgeving commissie zou binnenkort graag bij u en de heer 10.2.e langskomen voor het jaarlijkse overleg. Naast een overleg met u worden er ook overleggen gepland met 10.2.e en 10.2.e & 10.2.e . De overleggen duren elk ongeveer 1,5 uur. We proberen de afspraken zoveel mogelijk te combineren. Zou u bij onderstaande data aan kunnen geven of (en zo ja op welke tijden) u beschikbaar bent?

- Dinsdag 20 maart
- Donderdag 22 maart
- Maandag 9 april
- Dinsdag 1 mei
- Donderdag 3 mei
- Maandag 14 mei

De best passende opties zal ik dan weer afstemmen met de Wet- en regelgeving commissie om een datum vast te stellen. Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Office Manager
Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

Arnhemseweg 19
3811 NN Amersfoort
www.nvddierentuinen.nl

Tel.: 10.2.e
Werkdagen: ma t/m do 9:00-13:00

 Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

10.2.e

Van: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
 10.2.e n@nvddierentuinen.nl>
Verzonden: dinsdag 14 februari 2017 14:55
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: bevestiging afspraak NVD/RVO.nl

Ha 10.2.

Dank je wel voor het regelen. We zullen met drie personen aanwezig zijn namens de NVD Wet- en Regelgevingscommissie: 10.2.e (WILDLANDS, Emmen), 10.2.e (Blijdorp) en ik. We zullen vooraf onze bespreekpunten laten weten, maar het is ook deels een hernieuwde of nieuwe kennismaking!
 We spreken elkaar eind maart!

Met vriendelijke groet,
 Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

10.2.e

Directeur

NEDERLANDSE VERENIGING VAN
Dierentuinen

Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
 Arnhemseweg 19
 3811 NN Amersfoort
 Tel. 10.2.e
www.nvddierentuinen.nl
 bereikbaar op maandag,
 dinsdag en donderdag

Van: 10.2.e @rvo.nl]
Verzonden: dinsdag 14 februari 2017 14:44
Aan: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
Onderwerp: bevestiging afspraak NVD/RVO.nl

Beste 10.2.e

Mijn collega's 10.2.e, 10.2.e en ik gaan graag in op jouw uitnodiging.
 Ik heb bij ons -RVO.nl, Prinses Beatrixlaan 2, 2595 AL Den Haag- om 13:30 een ruimte gereserveerd.

Wil je nog even doorgeven wie met jou meekomen? Als je al wat onderwerpen in gedachten hebt, hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Uitvoeringsexpert

.....
Team Vergunningen Natuur
Afdeling Vergunningen & Handhaving
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
 Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL | Den Haag
 Postbus 19530 | 2500 CM | Den Haag
 .....

T 088-042 42 42
dierentuin@rvo.nl
www.rvo.nl
 .....

10.2.e

Van: 10.2.e r)
Verzonden: dinsdag 14 februari 2017 13:53
Aan: 10.2.e)
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Bijpraten met de NVD

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Hoi 10.2.e

Ik sluit ook graag aan. Lijkt me goed een keer kennis te maken met 10.2.e

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 14 februari 2017 13:06
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Bijpraten met de NVD

Mooi, staat genoteerd!

Groet van 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 14 februari 2017 12:20
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Re: Bijpraten met de NVD

Beste 10.2.e

28 maart kan ik en sluit ook graag aan.

Gr 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 14 feb. 2017 om 10:16 heeft 10.2.e [@rvo.nl](mailto:10.2.e@rvo.nl)> het volgende geschreven:

Beste collega's,

Net gesproken met 10.2.e, directeur NVD. Zij wil graag een bijpraat moment. Doen we zo eens per jaar. Het voorstel is 28 maart aanstaande om 13:30 in Den Haag. Volgens jullie agenda's zijn hier mogelijkheden. Willen of kunnen jullie op deze datum? Of is gedrieën niet nodig?

Ik hoor het graag van jullie.

Groet van 10.2.e

10.2.e

Van: RVO dieren tuincommissie
Verzonden: woensdag 1 mei 2019 12:55
Aan: 10.2.e @nvddierentuinen.nl
CC: RVO dieren tuincommissie; 10.2.e
Onderwerp: RE: Ter info: Nieuwe voorzitter en nieuwe directeur NVD

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Beste 10.2.e

Hartelijk dank voor onderstaande e-mail.

Wij ontvangen jullie graag om 13:00 uur op het Haagse kantoor van RVO, gevestigd op de Prinses Beatrixlaan 2. Ik zal jullie aanmelden als bezoeker. Mochten er een of meer van jullie met de auto komen, hoor ik dat ook graag. Dan reserveer ik ook een parkeerplaats in onze parkeergarage. Bij de rijksoverheid geldt een identificatieplicht. Denk dan ook aan het meenemen van een identiteitsbewijs (paspoort, nationale identiteitskaart, rijbewijs of vreemdelingendocument).

Verder heb ik even rondgevraagd naar mogelijke agendapunten vanuit de kant van RVO. Naast een kennismaking, willen wij graag nog even de werkwijze van het tijdig indienen van wijzigingen toelichten. Zou dit punt aan de nog op te stellen agenda toegevoegd kunnen worden? Wij zien de agenda graag tegemoet.

Zodra ik definitief weet wie van de CITES MA zal aansluiten, zal ik dat ook met jullie delen.

Als er verder nog vragen zijn, hoor ik het ook graag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Voorzitter Visitatiecommissie dieren tuinen

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL | Den Haag

Postbus 19530 | 2500 CM | Den Haag

T 10.2.e

M 10.2.e

10.2.e @rvo.nl

<http://www.rvo.nl>

Van: 10.2.e @nvddierentuinen.nl>

Verzonden: vrijdag 26 april 2019 16:52

Aan: 10.2.e @rvo.nl>

CC: 10.2.e @rvo.nl>

Onderwerp: RE: Ter info: Nieuwe voorzitter en nieuwe directeur NVD

Dat is fijn 10.2.e Zou 13.00 uur jullie passen? Dan komen wij met 10.2.e (curator Avifauna), 10.2.e (dierenarts Artis) en ikzelf. We zullen jullie nog een korte agenda met te bespreken punten toezenden, oké? Kan je me nog even aangeven op welk adres wij moeten zijn? Voor mij is het alweer even geleden en ik wil niet in het verkeerde gebouw staan.

Wie van CITES zal aansluiten dan?

En als jullie te bespreken punten hebben stuur je mij die dan ook?

Groet 10.2.e

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directeur
Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

www.nvddierentuinen.nl

Tel.: 10.2.e

 Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

Van: RVO dierencommissie <dierencommissie@rvo.nl>

Verzonden: donderdag 25 april 2019 16:43

Aan: 10.2.e <10.2.e@nvddierentuinen.nl>

CC: RVO dierencommissie <dierencommissie@rvo.nl>; 10.2.e <10.2.e@rvo.nl>

Onderwerp: RE: Ter info: Nieuwe voorzitter en nieuwe directeur NVD

Beste 10.2.e

Hartelijk dank voor jouw e-mail. Het lijkt mij een goed plan om nader kennis te maken en bij te praten.

Dinsdagmiddag 21 mei staat mijn agenda dat ook toe. 10.2.e en een collega van de CITES MA kunnen ook aanschuiven. 10.2.e heeft helaas andere verplichtingen.

Ik hoor nog graag wat de voorkeur heeft qua tijdstip en wie vanuit de NVD bij het gesprek aanwezig zullen zijn.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Voorzitter Visitatiecommissie dierencommissie

.....
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL | Den Haag

Postbus 19530 | 2500 CM | Den Haag

.....
T 10.2.e

M 10.2.e

10.2.e <10.2.e@rvo.nl>

<http://www.rvo.nl>
.....

Van: 10.2.e <10.2.e@nvddierentuinen.nl>

Verzonden: woensdag 17 april 2019 22:18

Aan: RVO dierencommissie <dierencommissie@rvo.nl>; 10.2.e <10.2.e@rvo.nl>

Onderwerp: RE: Ter info: Nieuwe voorzitter en nieuwe directeur NVD

Dag 10.2.e en 10.2.e

In het kader van ons jaarlijkse rondje Den Haag zouden wij graag dit voorjaar nog langskomen bij de dierentuincommissie.

Doel: kennismaking en afstemming wat er speelt.

Wij moeten 21 mei in de ochtend bij een overleg van LNV in Den Haag zijn. Is het een optie dat we jullie en 10.2.e die middag treffen?

Wij zouden ook graag iemand van het Cites bureau willen spreken voor een kennismaking en afstemming. Zou een van jullie mij kunnen aangeven wie we daarvoor moeten hebben?

Groet 10.2.e

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directeur
Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

www.nvddierentuinen.nl

Tel.: 10.2.e

 Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 15 mei 2018 11:42
Aan: 10.2.e Nederlandse Vereniging van Dierentuinen'
Onderwerp: RE: Uitnodiging door naar 10.2.e

Ik stuur de uitnodiging door 10.2.e

De punt tussen 10.2.e en 10.2.e was de boosdoener.

Groet van 10.2.e

Van: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen 10.2.e @nvddierentuinen.nl]
Verzonden: dinsdag 15 mei 2018 10:07
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Uitnodiging door naar 10.2.e

Goedemorgen 10.2.e

Ik heb jou een uitnodiging gestuurd voor het NVD symposium. Tegelijkertijd heb ik ook 10.2.e een uitnodiging gestuurd, maar die krijg ik retour. Wil je zo vriendelijk zijn om de uitnodiging naar hem door te sturen? Ik had volgens mij wel het goede emailadres : 10.2.e @rvo.nl of heb ik het mis? Alvast dank en fijne dag.

Met vriendelijke groet,
 Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

10.2.e

Directeur

NEDERLANDSE VERENIGING VAN

Dierentuinen

Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

Arnhemseweg 19

3811 NN Amersfoort

Telefoon: 10.2.e

www.nvddierentuinen.nl

bereikbaar op maandag,
 dinsdag en donderdag

10.2.e

Van: 10.2.e Nederlandse Vereniging van Dierentuinen 10.2.e @nvddierentuinen.nl>
Verzonden: dinsdag 8 januari 2019 11:16
Aan: Info - Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
Onderwerp: Ter info: Nieuwe voorzitter en nieuwe directeur NVD

L.S.,

Onderstaand bericht is vandaag verzonden aan pers en externe contacten van de NVD. We gaan elkaar snel (weer) ontmoeten!

Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

De Nederlandse Vereniging van Dierentuinen (NVD) heeft een nieuwe voorzitter en een nieuwe directeur. De brancheorganisatie heeft 13 professionele en uiteenlopende grote dierentuinen in Nederland in haar ledenbestand, die als kwaliteitsdierentuinen willen inspireren tot liefde en respect voor de natuur. De NVD behartigt de belangen van haar leden, bewaakt de kwaliteit van haar leden op dierenwelzijn, veiligheid en educatie en bevordert de gezamenlijkheid tussen de leden.

De nieuwe voorzitter is 10.2.e (directeur Diergaarde Blijdorp, Rotterdam) en volgt 10.2.e op. De nieuwe directeur is 10.2.e die 10.2.e opvolgt. 10.2.e is geen onbekende in de dierentuinenwereld: zij was tot de zomer van 2017 werkzaam als operationeel manager van WILDLANDS Adventure Zoo Emmen.

De overige bestuursleden (10.2.e, directeur Vogelpark Avifauna en 10.2.e, directeur GaiaZOO) reageren verheugd op de nieuwe directeur en voorzitter: "de leden hebben beide benoemingen unaniem ondersteund. 10.2.e is als directeur van één van de grootste parken in Nederland, een belangrijke aanvulling in het bestuur. Daarnaast heeft zijn educatieve achtergrond (voorheen directeur van een grote scholengemeenschap) grote waarde voor de NVD, aangezien educatie één van de speerpunten van de NVD is. 10.2.e heeft in haar vorige functie respect afgedwongen door haar combinatie van vakinhoudelijke, biologische kennis met managementeigenschappen. Met 10.2.e en 10.2.e heeft de NVD de juiste personen binnengehaald om het voortouw te nemen in een toekomstbestendige koers voor de dierentuinbranche in Nederland".

Beiden hebben zin in hun nieuwe functies: "nu, meer dan ooit, ligt er een cruciale rol bij dierentuinen als verbinder tussen bewustzijn voor de omgeving en daadwerkelijke bescherming ervan. Dat brengt zowel verplichtingen als ook kansen voor de sector, in het vertellen van het verhaal en ook in het daadwerkelijk doen. Zij gaan samen met de 13 leden daaraan invulling geven. Het feit dat de leden inmiddels aantoonbaar duurzaam ondernemen, is een heel goede stap van een nooit eindigend proces".

Beiden zijn reeds gestart in hun nieuwe functies. 10.2.e is het eerste aanspreekpunt namens de NVD en verantwoordelijk voor de dagelijkse bedrijfsvoering.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directeur
Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

Arnhemseweg 19
3811 NN Amersfoort
www.nvddierentuinen.nl

Tel.: 10.2.e
Mob.: 10.2.e

 Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

10.2.e

Van: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
 10.2.e @nvddierentuinen.nl>
Verzonden: donderdag 27 oktober 2016 07:43
Aan: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
Onderwerp: Uitnodiging NVD symposium 3 november

Opvolgingsvlag: Opvolgen

Vlagstatus: Voltooid

Geachte mevrouw, mijnheer

Hierbij stuur ik u nogmaals de uitnodiging voor het tweede wetenschappelijke en jubileumsymposium van de Nederlandse Vereniging van Dierentuinen. We hebben de uitnodiging al eerder verstuurd, maar van u nog geen reactie ontvangen. Mocht het aan uw aandacht zijn ontsnapt, dan kunt u zich alsnog aanmelden door op deze mail antwoord te geven. Het programma vindt u op de NVD website.

Mocht u zich ondertussen al hebben aan- of afgemeld dan kunt u deze mail als niet verzonden beschouwen.

Wij hopen u op 3 november te kunnen ontmoeten!

Met vriendelijke groet,
 Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

10.2.e

Directeur

Arnhemseweg 19
 3811 NN Amerfoort
 Telefoon: 10.2.e
www.nvddierentuinen.nl

**Rudmer Heerma (VVD Tweede Kamerlid) opent
 Wetenschappelijk - én jubileumsymposium 'Dierentuin en Wetenschap'
 van de 50 jarige Nederlandse Vereniging van Dierentuinen (NVD)**

Op 3 november 2016 vanaf 10.00 uur wordt in Safaripark Beekse Bergen in Hilvarenbeek voor de tweede keer het NVD symposium Dierentuin en Wetenschap georganiseerd. Deze keer is het wetenschappelijk symposium gecombineerd met een jubileum symposium vanwege het 50 jarig bestaan van de Nederlandse Vereniging van Dierentuinen (NVD). Vanwege dit feestelijke jubileum is de heer Rudmer Heerma, Tweede Kamerlid van de VVD en lid van de commissie Economische Zaken bereid gevonden het symposium te openen.

In de ochtend presenteren wetenschappers interessante resultaten van diverse diergerelateerde onderzoeken en in de middag zijn de presentaties vooral gericht op de toekomst van de dierentuinen en onderzoek naar menselijk gedrag in dierentuinen.

In de afgelopen jaren is de relatie tussen de universiteiten en de dierentuinen intensiever geworden. Studenten doen onderzoek in de dierentuinen naar onderwerpen, die door de dierentuinen zijn aangedragen en voor het overgrote deel te maken hebben met het optimaliseren van het dierenwelzijn. De samenwerking wordt geleidelijk uitgebreid, zodanig dat het zowel zinvol is voor de dierentuinen als voor de studenten van de diverse universiteiten. Dierentuinen leveren een schat aan data op voor studenten, waar ze in de natuurlijke leefomgeving van dieren onmogelijk of heel moeilijk aan kunnen komen.

Op dit symposium zijn 's ochtends onder andere presentaties over het succesvol reintroductieprogramma voor Monniksgieren en de eerste resultaten van voedingsonderzoek in NVD dierentuinen. De keynotespeaker van de ochtend is ^{10.2.e} van de Universiteit van Utrecht, die vertelt over het onderzoek naar 'ruzie en vriendschap' bij groepen mensapen. In de pauzes kunnen de deelnemers kennis nemen van posters, waarop studenten van een aantal universiteiten hun onderzoeken presenteren. Daarnaast krijgen de studenten hun '60 seconds of fame' waarin ze op het centrale podium hun poster nader kunnen toelichten.

In de middag zal na een kort overzicht van de geschiedenis en de toekomst van de NVD een presentatie zijn over de beïnvloeding van bezoekersgedrag en zal ^{10.2.e} zijn verhaal over 'apenstreken op de werkvloer' vertellen en legt ^{10.2.e} de nadruk op het belang van duurzaamheid bij de dierentuinen.

Wilt u bij dit symposium aanwezig zijn, dan kunt u zich aanmelden via ^{10.2.g} [@nvddierentuinen.nl](mailto:info@nvddierentuinen.nl) .

Meer weten over het symposium: kijk op <http://www.nvddierentuinen.nl/nvd/symposia/nvd-symposium-programma-2016/>

10.2.e

Van: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
 10.2.e @nvddierentuinen.nl>
Verzonden: maandag 14 mei 2018 10:13
Aan: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
CC: 10.2.e | Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
Onderwerp: Uitnodiging NVD wetenschappelijk symposium 30 mei 2018

Geachte genodigde,

Hierbij heb ik het genoegen u mede namens de NVD Werkgroep Wetenschappelijk onderzoek uit te nodigen voor het derde NVD Wetenschappelijke symposium op woensdag 30 mei 2018 van 09.30 tot 17.00 uur in Apenheul in Amersfoort. Dit jaar zullen behalve de onderzoeken naar diergelateerde onderwerpen, voor het eerst ook bezoekersgerichte onderzoeken worden gepresenteerd.

U bent van harte welkom en u kunt zich (gratis) aanmelden via 10.2.g @nvddierentuinen.nl . Het volledige programma van het symposium kunt u vinden op <https://www.nvddierentuinen.nl/nvd/symposia/nvd-symposium-programma-2018/>

Wilt u deelnemen, dan zien we uw aanmelding graag uiterlijk 24 mei 2018 tegemoet, dit in verband met de planning van de catering.

Wij hopen u op 30 mei te mogen begroeten!

Met vriendelijke groet,
 Nederlandse Vereniging van Dierentuinen

10.2.e

Directeur

NEDERLANDSE VERENIGING VAN
Dierentuinen

Nederlandse Vereniging van Dierentuinen
 Arnhemseweg 19
 3811 NN Amersfoort
 Telefoon: 10.2.e
www.nvddierentuinen.nl
 bereikbaar op maandag,
 dinsdag en donderdag

BEVINDINGEN VAN DE VISITATIECOMMISSIE DIERENTUINEN

Dierentuinvergunning

ALGEMENE GEGEVENS

Aanvraagnummer : Dierentuin/2002/011
 Naam : Safaripark Beekse Bergen B.V.
 Plaats : HILVARENBEEK
 Contactpersoon : 10.2.e
 Datumvisitatie : 15 maart 2018

Deelname visitatiecommissie:

- 10.2.e (voorzitter)
- 10.2.e (secretaris)
- 10.2.e (stagiaire)
- 10.2.e (adviseur)
- 10.2.e (adviseur)

Algemeen

Safaripark Beekse Bergen (hierna: Beekse Bergen) is onderdeel van Libéma vrijetijdsparken. Beekse Bergen wil de bezoeker graag een dagje Afrika bezorgen. Er zijn vier mogelijkheden om het park te ontdekken, namelijk per autosafari, bussafari, bootsafari of per wandelsafari. Deze verschillende safari-mogelijkheden zijn ook te combineren.

Beekse Bergen heeft een wijziging aangevraagd voor de realisatie van het Safari Resort. Het Safari Resort omvat de volgende dier accommodaties:

- Leeuwenverblijven: Steppe A, Steppe B, Leeuwenstal 1 en Leeuwenstal 2;
- Savanne 1: Stal 1, Stal 2, 3 en 4;
- Savanne 2: Stal 5 en 6;
- Zeehondenverblijf.

De Visitatiecommissie dierentuinen (hierna: de commissie) brengt een bezoek aan Beekse Bergen om de wijzigingen te beoordelen. Stal 1 is niet beoordeeld tijdens de visitatie van 15 maart 2018, omdat deze al goedgekeurd was tijdens de visitatie van 25 augustus 2017. Voor zeehondenverblijf heeft de adviescommissie geen officieel verzoek gekregen van de afdeling Vergunningen van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit verblijf is wel bekeken tijdens de visitatie.

Op locatie is de adviescommissie ontvangen en rondgeleid door 10.2.e en 10.2.e.
 Op 18 april 2018 is de opening van het Safari Resort.

Bevindingen

Algemeen:

- De dieren in het Safari Resort worden getraind door middel van geluiden (klassieke conditionering). Zodat de dieren gemakkelijk naar binnen zullen gaan. Bij elk diersoort wordt een ander geluid toegepast.
- Er wordt gebruikt gemaakt van een biobodem bij de leeuwen (*Panthera leo*), watusirunderen (*Bos taurus*), struisvogels (*Struthio camelus*), dromedarissen (*Camelus dromedarius*), zwarte neushoorns (*Diceros bicornis*), giraffen (*Giraffa camelopardalis*), zebra's (*Equus grevyi*), koedoes (*Tragelaphus imberbis*) en (*Tragelaphus strepsiceros*) en zeboes (*Bos taurus*). Dagelijks wordt het grove materiaal uit de verblijven gehaald en worden er eventueel nieuwe schors snippers toegevoegd. De biobodem zorgt voor meer comfort en minder pootproblemen.
- Er wordt een weer app ontwikkelt, zodat medewerkers van Safaripark Beekse Bergen een melding ontvangen wanneer het weer omslaat. Denk hierbij aan grote temperatuurschommelingen en hoge windkrachten. Deze app draagt bij aan het voorkomen van ontsnappingen van dieren.
- Voor alle buitenverblijven geldt dat er meer verrijking mogelijk is. Het is voor de hand liggend om de (gekapte) boomstronken in de verblijven te plaatsen. Deze mogelijkheid van verrijking zal tevens de snelheid van de dieren in de savannes belemmeren. Waardoor de dieren minder snel in de gracht belanden bij interactie tussen de dieren. Wanneer in het midden van het verblijf verrijking wordt toegepast zullen de dieren zich minder snel bij de grachten bevinden.
- Op de buitendeuren van de binnen verblijven staat geen informatie. Dit kan ertoe leiden dat een deur geopend wordt waar dieren staan. Het is aan te raden om de buitendeuren te voorzien van informatie.
- De vegetatie van de savannes en steppes worden nog geëgaliseerd en ingeplant.
- Op het park is veel verrijkingsmateriaal beschikbaar zoals zwerfkeien en boomstammen.
- Tijdens de storm van afgelopen januari 2018 zijn veel bomen omgewaaid en is de vegetatie aangetast.

Steppe A en B: Buitenverblijven leeuwen (*Panthera leo*)

- De barrière tussen mens en dier, beschreven vanuit de lodges, bestaat uit:
  - o Een strook groen, bramenstruiken;
  - o Een hek;
  - o De rand van de gracht;
  - o Vangers boven de gracht.

Vanaf de leeuwen gezien bestaat de barrière uit:

- o Een gracht waar water in staat 10.1.c (diep);
- o Een steile wand 10.1.c (hoog).

Er wordt geen schrikdraad gebruikt.

- In de gracht rondom het verblijf 10.1.c .
- Er wordt geadviseerd om de gracht te voorzien van boomstammen, bijvoorbeeld op de laagste kant. Door middel van de boomstammen kunnen leeuwen gemakkelijker uit de gracht klimmen wanneer zij hierin belanden.
- In het verblijf bevinden zich rotsblokken (van ongeveer 30 ton per stuk), deze bieden schuilgelegenheid voor de leeuwen. Het aantal rotsblokken is naar verwachting niet voldoende voor alle leeuwen om op hetzelfde moment gebruik van te kunnen maken. Om voor alle leeuwen schuilgelegenheid te creëren in het buitenverblijf is het aan te raden om nog enkele rotsblokken te plaatsen of andere schuilmogelijkheden.
- Ter verrijking bieden de diervverzorgers het vlees buiten aan, de leeuwen bevinden zich op dat moment in het binnenverblijf. Het is aan te raden om dit op afwisselende tijden aan te bieden.
- Het hek rondom het leeuwenverblijf 10.2.g de veiligheid is 10.2.g
- De leeuwen gaan aan de bomen krabben om hun territorium af te bakenen. Als de bomen beschermd moeten worden tegen dit gedrag, is het aan te raden om verticale krabpalen (stammen) te plaatsen ten behoeve van dit gedrag.
- Er is verlichting aanwezig in het buitenverblijf. De verlichting staat ingesteld op 'moonlight' waardoor de contouren van de dieren in het donker zichtbaar zijn.

Leeuwenstal 1 en 2:

- Ten behoeve van de veiligheid van de werknemers zijn de hokken in de leeuwenverblijven voorzien van een dubbele borging/vergrendeling. Daarnaast is het looppad van de werknemers voorzien van twee uitgangen.
- De deuren van de verblijven vallen niet in het slot wanneer de deur dicht wordt gedaan. De diervverzorgers moeten handelingen verrichten om het verblijf op slot te doen.
- De leeuwen bevinden zich acht uur per dag buiten, de overige zestien uur kunnen de leeuwen er zelf voor kiezen of zij binnen of buiten zijn. Bij slecht weer kunnen de leeuwen 24 uur naar binnen of naar buiten, met uitzondering van het tijdstip waarop de diervverzorgers de hokken schoonmaken.
- In het verblijf is verwarming aanwezig.
- In het binnenverblijf bevindt zich één hok met een vloer die is voorzien van elektrische vloerverwarming. Deze stal kan worden gebruikt voor zieke leeuwen of wanneer een leeuw welpen heeft.

Stal 2a, 2b, 3 en 4: Watusirunden (*Bos taurus*), struisvogels (*Struthio camelus*) en dromedarissen (*Camelus dromedarius*)

- Tijdens de visitatie stonden de Watusirunden en de struisvogels op stro. In de toekomst zal hier ook gebruikt gemaakt worden van een biobodem.
- Bij het watusirund wordt er gekweekt op de bruine kleur.
- De stallen zijn voorzien van camerabewaking. Een belangrijke reden hiervoor is om stalbranden te voorkomen.

Stal 5: Zwarte neushoorns (*Diceros bicornis*), giraffen (*Giraffa camelopardalis*), zebra's (*Equus grevyi*), koedoes (*Tragelaphus imberbis* en *Tragelaphus strepsiceros*) en zeboes (*Bos taurus*)

- In het binnenverblijf van de giraffen is separatie mogelijk. Grenzend aan het verblijf is een separatiestall aanwezig, deze stal is voorzien van een aansluiting voor een transport box. Om stress te voorkomen is er gekozen om de hekken met de hand te bedienen door middel van een railsysteem.
- Over 3 à 4 jaar zijn de zwarte neushoorns volwassen (het zijn broers). Het is de bedoeling dat de twee neushoorns gesepareerd worden. Op dit moment zijn er geen separatie mogelijkheden bij de zwarte neushoorns.
- Om de stress bij de neushoorns te verminderen kunnen er andere diersoorten, bijvoorbeeld dwerggeiten, toegevoegd worden. Na verwachting zal dit rust creëren.

Stal 6: Struisvogels (*Struthio camelus*)

- De savanne is voorzien van vier schrikdraden. Struisvogels steken vaak hun kop door het strikdraad heen en proberen door het schrikdraad te lopen. Om het schrikdraad zichtbaar te maken worden er linten aan het schrikdraad geplaatst. In de eerste periode zullen de linten wit zijn, zodat ze opvallend zijn voor de dieren. Wanneer de dieren hieraan gewend zijn zullen er zwarte linten bijgevoegd worden en zullen de witte linten weg gehaald worden. Er kan ook gedacht worden aan het plaatsen van boomstammen bij het schrikdraad.

Zeehonden verblijf (*Phoca vitulina*)

- Het zeehondenverblijf is een natuurlijke plas en bestaat uit grondwater (10.1.c diep).
- Het zeehondenverblijf wordt afgeschermd door middel van schapengaas (10.1. hoog). Er is een strandje aangelegd. Bij het strandje wordt een dubbele barrière gecreëerd. Naast het schapengaas worden hier bramenstuiken geplaatst.
In het midden van het zeehondenverblijf wordt een vlot geplaatst.
- Onder de brug kunnen de zeehonden zich niet verplaatsen naar de andere kant van de brug. Onder de brug bevindt zich een separatie verblijf.
- 10.2.e en 10.2.e gaven aan dat zij in de toekomst Kaapse zeeberen (*Arctocephalus pusillus*) in plaats van zeehonden willen huisvesten. Zeeberen passen beter bij het thema Afrika.
- Als de zeehonden tam worden door de mensen, zal er nagedacht worden over een extra barrière. Als er zeeberen worden toegevoegd, zal de afscheiding in ieder geval aangepast worden.

Protocollen:

- Het bijgevoegde protocol dat de commissie ontvangen heeft is van maart 2017. 10.2.e geeft aan dat dit niet de nieuwste versie is.
- In de nieuwste versie:
  - o Zijn alle diersoorten die gehouden worden in het Safari Resort opgenomen.
  - o Staat beschreven dat er een maandelijkse controle is op de verblijven (incl. diepte metingen van de gracht rondom de savannes en steppes).

ALGEMENE GEGEVENS

Aanvraagnummer : Dierentuin/2002/011
Naam : Safaripark Beekse Bergen B.V.
Plaats : HILVARENBEEK
Contactpersoon : 10.2.e
Datumvisitatie : 25 augustus 2017

Deelname visitatiecommissie:

• 10.2.e

Algemeen

Safaripark Beekse Bergen (hierna: Beekse Bergen) is onderdeel van Libéma vrijetijdsparken. Beekse Bergen wil de bezoeker graag een dagje Afrika bezorgen. Er zijn vier mogelijkheden om het park te ontdekken, namelijk per autosafari, bussafari, bootsafari of per wandelsafari. Deze verschillende safari-mogelijkheden zijn ook te combineren.

Beekse Bergen heeft een wijziging aangevraagd voor de realisatie van een verblijf voor Californische zeeleeuwen (*Zalophus californianus*). Daarnaast breidt Beekse Bergen uit met een Safari Resort. Het Safari Resort bestaat onder andere uit twee nieuwe savannes en twee leeuwenverblijven omringd door 236 verschillende soorten lodges en safaritenten waar de bezoeker kan overnachten. De accommodaties worden duurzaam gebouwd en hebben het green key keurmerk gekregen. Totaal zullen er ongeveer 200 dieren worden geplaatst in de verblijven van het nieuwe Safari Resort.

De Visitatiecommissie dierentuinen (hierna: de commissie) brengt een bezoek aan Beekse Bergen om de wijzigingen te beoordelen.

Bevindingen

Houden

- Savanne 1 zal worden bewoond door witte neushoorns (*Ceratotherium simum*), gnoes (*Connochaetes taurinus*), giraffen (*Giraffa camelopardalis*), zebra's (*Equus spp.*), waterbokken (*Kobus ellipsiprymnus*), struisvogels (*Struthio camelus*), Watusirunderen (*Bos taurus*) en dromedarissen (*Camelus dromedarius*).
- Savanne 2 zal worden bewoond door zwarte neushoorns (*Diceros bicornis*), grévyzebra's (*Equus grevyi*), 12 mannelijke giraffen, elandantilopen (*Taurotragus oryx*), struisvogels en zeboes (*Bos taurus indicus*).
- De gnoes van savanne 1 is een groep gecastreerde gnoes. De groep grévyzebra's van savanne 2 bestaat uit vrouwen en gecastreerde mannen. De groep elandantilopen bestaat enkel uit gecastreerde mannen.
- In totaal worden er vijf stallen gebouwd bij de nieuwe savannes. Stal 1 is af, deze stal zal gebruikt worden voor een groot aantal van de savannedieren van savanne 1.
- Stal 2a, 2b en stal 3 worden gebouwd voor de Watusirunderen, struisvogels en dromedarissen van savanne 1. Deze stallen worden allen voorzien van een biobodem, met uitzondering van de stal voor de dromedarissen, welke zal worden voorzien van zand. Omdat deze diersoorten vorstvrij gehouden moeten worden, zal het een dichte stal worden. Bij de Watusirunderen en dromedarissen is ventilatie erg belangrijk. Beekse Bergen geeft aan dat de dieren voornamelijk buiten zullen zijn.
- Stal 5 wordt gebouwd voor de dieren van savanne 2, met uitzondering van de struisvogels. Voor de zwarte neushoorns worden in de stal 3 boxen gerealiseerd met een sluis tussen twee boxen voor medische handelingen. Voor de giraffen, grévyzebra's, elandantilopen en zeboes wordt voor elke soort een groepsstal en twee separatiestallen gerealiseerd.
- De stal voor de struisvogels zal midden op savanne 2 worden gebouwd.
- Stal 1 is gereed en heeft ruimte voor vier witte neushoorns, giraffen, zebra's, gnoes en waterbokken.
- De stallen voor de gnoes, waterbokken en zebra's bestaan uit een paardenbox-systeem.
- Voor de giraffen zijn een groepsstal gerealiseerd en drie separatiestallen. De middelste separatiestal is voorzien van een aansluiting voor een transport box.
- De vier neushoornstallen zijn per twee met elkaar verbonden en weer per twee met elkaar te verbinden door de mogelijkheid om een sluis/crush te creëren met de draaibare hekken. De crush wordt gebruikt voor medische handelingen.
- De stallen voor de witte neushoorns hebben elk een oppervlakte van 10.1 m² en zijn voorzien van een biobodem van 10 centimeter. Naast de biobodem bestaat het vloeroppervlak aan de voorzijde uit een meter beton, waar het voer op wordt gelegd.
- Onder de biobodem is betonijzer, gronddoek en dan een laag van 1 meter kiezels aangebracht. De commissie geeft aan dat er rekening mee moet worden gehouden dat het gronddoek onder de biobodem dicht kan slaan.
- De drempels van de neushoornstallen en de scherpe hoeken van de hekken vormen een mogelijkheid voor de neushoorn om de hoorn langs te schuren. De commissie vraagt aandacht voor deze plekken en adviseert halve

boomstammen aan te brengen om de scherpe plekken af te dekken en voor een natuurlijke schuurmogelijkheid.

- De daken van de stallen worden voor ten minste 30% voorzien van lichtkoepels.
- Elke stal zal worden voorzien van een buitenpen met aansluiting naar de savanne. Voor het diermanagement zullen de dieren elke dag even naar binnen worden gehaald.
- Tijdens het hoogseizoen hebben de dieren 's nachts toegang tot zowel het binnen- als het buitenverblijf. Op de savanne worden sfeerlichten aangebracht.
- De eerste witte neushoorns voor savanne 1 arriveren in week 35.
- De tijdelijke savanne achter de schermen wordt op het moment bewoond door giraffen, zebra's, twee waterbokken, vijf gnoes en zes struisvogels.
- Beekse Bergen wil het liefst dromedarissen houden, maar als deze niet direct beschikbaar zijn, worden er eventueel tijdelijk kamelen (*Camelus bactrianus*) gehouden.
- Het gebied voor de leeuwen (*Panthera leo*) binnen het Safari Resort zal bestaan uit twee leeuwenverblijven. De bungalows rondom de leeuwenverblijven zijn al bijna gereed. De afscheiding tussen de bungalows en de leeuwenverblijven zal bestaan uit een droge gracht met aan de zijde van de bungalows een stalen damwand. De bomen in de buitenverblijven zullen nog worden uitgedund.
- Er zullen twee gemengde leeuwengroepen worden gehouden, waarbij de vrouwelijke leeuwen zijn voorzien van een implantaat, zodat er geen voortplanting plaatsvindt.
- Op één van de safarigebieden is zand aangebracht, zodat dit nu een woestijngebied representeert. Hier worden nu dromedarissen, zeboes en addaxen (*Addax nasomaculatus*) gehouden.
- De natuurlijke waterpartij van de Californische zeeleeuwen is verbonden met het water van de watersafari. Omdat de dieren nu nog moeten wennen, is het hekje in de doorgang nog dicht. In de toekomst zal het hek naar de watersafari worden geopend.
- De 2.5 dieren zijn nu verwant aan elkaar en zullen zich daarom niet mogen voortplanten.
- Er is een strandje gerealiseerd waar elke zeeleeuw een eigen steen heeft voor het voeren en voor trainingsdoeleinden.
- In de muur bij het strandje is een mogelijkheid tot separatie gerealiseerd.
- Het water heeft een continue doorstroming.
- Het pad naar het toegangshek van het zeeleeuwenverblijf 10.1.c
- Het oude verblijf van de lippenberen (*Melursus ursinus*) is bij de vlakte van de Watusirunderen en struisvogels getrokken.
- De lippenberen worden nu in het voormalige verblijf van de Maleise beren (*Helarctos malayanus*) gehouden. De lippenberen worden hier samen gehouden met de steppevossen (*Vulpes corsac*). In de toekomst wil Beekse Bergen ook nog Aziatische kleinklauwotters (*Aonyx cinerea*) in dit verblijf introduceren.
- Het verblijf is aangepast aan de lippenberen. De gracht is breder gemaakt en er zijn extra stroomdraden langs geplaatst.
- Voor de bezoekers is een klimbrug over het verblijf gerealiseerd. Om de bomen en palen van de klimbrug is schrikdraad geplaatst, zodat de beren hier niet omhoog klimmen.
- In 2016 is een groep chimpansees (*Pan troglodytes*) overgeplaatst naar Dierenrijk Europa. Op dit vrijgekomen eiland worden nu een aantal gorilla's (*Gorilla gorilla*) gehouden samen met de kuifmangabeys (*Lophocebus aterrimus*). De binnenverblijven zijn niet veranderd. De mangabeys hebben een eigen toegang tot het eiland.
- De oplevering van de stallen bij het Safari Resort staat gepland voor 1 november. Vanaf 1 november tot 1 maart zullen de dieren geplaatst worden in de verblijven van het nieuwe Safari Resort. De dieren hebben dan even de tijd om te wennen.
- Beekse Bergen wil het Safari Resort vanaf 1 april klaar hebben en vanaf die datum kunnen de huisjes geboekt worden. Het doel is dan om vanaf 26 april goed en volledig te draaien.
- Afgesproken is dat de commissie in februari/maart 2018 een tweede bezoek brengt om het resultaat te beoordelen. Voorafgaand aan dit bezoek levert Beekse Bergen de definitieve tekeningen aan.

Verzorgen

- Geen

Register

- Geen

Instandhouding diersoorten en educatief programma

- Het Safari Resort krijgt een eigen animatieteam.
- Veel dieren bestemd voor het Safari Resort zijn afkomstig uit eigen kweek van Beekse Bergen.

Beleidsprotocol

- Geen

BEVINDINGEN VAN DE VISITATIECOMMISSIE DIERENTUINEN

Dierentuinvergunning

ALGEMENE GEGEVENS

Aanvraagnummer : Dierentuin/2002/042
 Naam : Koninklijke Burgers' Zoo
 Plaats : ARNHEM
 Contactpersoon : 10.2.e
 Datumvisitatie : 24 april 2019

Deelname visitatiecommissie:

- 10.2.e (voorzitter)
- 10.2.e (secretaris)
- 10.2.e (adviseur)

Aanleiding

Koninklijke Burgers' Zoo (hierna: KBZ) beschikt sinds 29 juli 2003 over een dierentuinvergunning. Op 10 augustus 2018 heeft KBZ bij RVO.nl gemeld dat zij een oud gedeelte van het park gaan herinrichten. Met deze herinrichting komen er nieuwe verblijven voor de rode neusberen (*Nasua nasua*), Peruviaanse zwartkopdoodshoofdaapjes (*Saimiri boliviensis peruviansis*), ringstaartmaki's (*Lemur catta*) en moormaki's (*Eulemur macaco*). De Peruviaanse zwartkopdoodshoofdaapjes had KBZ in het verleden al eens in de collectie en komen nu in de collectie terug. De overige soorten had KBZ al in de collectie. De visitatiecommissie (hierna: commissie) richt zich tijdens de visitatie voornamelijk op het gezamenlijke verblijf van de maki's en op het gezamenlijke verblijf van de Peruviaanse zwartkopdoodshoofdaapjes en rode neusberen. Naast dat de binnen- en buitenverblijven van de hierboven genoemde soort zijn bekeken, heeft de commissie ook andere delen van de dierentuin bezocht. Daarbij is met name aandacht besteed aan het nieuwe binnenverblijf van de stokstaartjes en het nieuwe eco-display de mangrove, welke in 2017 is gerealiseerd.

Algemene bevindingen

- KBZ heeft enkele wijzigingen gehad in haar curatorenstaf. 10.2.e heeft een rol als parkmanager gekregen, waardoor 10.2.e haar is opgevolgd als curator. 10.2.e had in haar rol als assistent curator de contacten met RVO.nl. Mogelijk dat deze contacten nu door een nieuwe assistent curator opgepakt zullen gaan worden.
- Op de dag van de visitatie heeft KBZ een van haar olifanten in moeten laten slapen. Om 12:00 uur zal dat nieuws naar buiten gebracht worden in de pers. KBZ probeert over het reilen en zeilen zo open mogelijk te zijn, om haar publiek zo goed mogelijk te informeren over het wel en wee in de dierentuin.
- KBZ heeft veel oog voor duurzaam energiegebruik en hergebruik.

Bevindingen n.a.v. de aanvraag

- Beide verblijven zijn gerealiseerd op de plek van het project "de nieuwbouw", waar in het verleden onder andere de bongo's en de maki's hebben gezeten.
- De verblijven zijn zo veel mogelijk ingepast in het landschap. Zo zijn diverse bomen behouden en dienen de oude grachten nu weer als afscheiding tussen het publiek en de dieren.
- Deze gracht bestaat uit drie hoogte niveaus, die met elkaar in verbinding staan. De gracht van de doodshoofdaapen en neusberen is het hoogste niveau, vanaf hier stroomt het water onder het bezoekerspad door naar de twee grachten in het verblijf van de maki's. Daardoor loopt er stromend water van bovenin het verblijf tot aan beneden, waar het water d.m.v. een waterpomp weer omhoog wordt gepompt naar de gracht van de neusberen/doodshoofdaapen. De gracht is voorzien van een drainagesysteem met een overstort naar het riool, die alleen gebruikt wordt bij hevige regenval.
- De commissie is er zeer over te spreken dat bij het ontwerpen van de verblijven rekening is gehouden met de bestaande omgeving, de wensen van de dieren, de wensen van de verzorgers en de wensen van het publiek. Op de website van RVO.nl staan diverse praktijkvoorbeelden van verblijven. De commissie zal 10.2.e in contact brengen met iemand van RVO.nl, zodat gekeken kan worden of dit verblijf als praktijkvoorbeeld gebruikt kan worden.

Gezamenlijk verblijf ringstaartmaki's en zwarte maki's

- De groep bestaat uit 7 ringstaartmaki's en 3 moormaki's en het zijn uitsluitend mannelijke dieren.
- Het buitenverblijf is een eiland waarvan de bodem uit bloemrijkgrasland bestaat. In het water staan inheemse moerasplanten waarin kikkervisjes zitten.
- Het binnenverblijf is voorzien van verwarmde ramen (dubbelglas) en is geluidsdicht. De verwarming slaat aan wanneer er een bepaalde grenstemperatuur wordt bereikt. De verwarmde ramen hebben een dubbele

functie, namelijk dat het klimaat voor de dieren op peil wordt gehouden en de dieren gaan tegen het verwarmde raam aan zitten, waardoor ze goed zichtbaar blijven voor het publiek.

- In het binnenverblijf zijn veel zitplaatsen van goede materialen voor de dieren gerealiseerd. De commissie heeft KBZ erop gewezen dat er boven de drinkbakken zitplaatsen aanwezig zijn. Wanneer de maki's nu hun ontlasting doen op deze zitplaatsen, komt dit terecht in de drinkbak. I.v.m. hygiëne beveelt de commissie aan om een plaat of plank boven de drinkbak te bevestigen, zodat er geen ontlasting in het drinkwater terecht kan komen.
- De biobodem ligt op gevulderd beton in het binnenverblijf en wordt in z'n geheel vervangen wanneer dat nodig is. Ontlasting daarentegen wordt dagelijks verwijderd.
- KBZ beschikt over één separatieverblijf voor de maki's. Een tweede wordt binnenkort afgerond.
- De dieren hebben altijd de beschikking over het binnen- en buitenverblijf, zodat ze zelf kunnen bepalen waar ze zich op dat moment willen bevinden. Echter, wanneer de ondergrens van 10 °C wordt bereikt, dan worden de dieren naar binnen gehaald.
- In de verzorgersruimte is een kleine keuken aanwezig. Hier hangt onder meer het voedingsprotocol voor de maki's.
- KBZ steunt Wageningen Universiteit en Research (WUR) bij het doen van onderzoek naar maki's op Madagaskar. Hierover wordt nog niet veel informatie gegeven aan het publiek. Er zijn wel veel andere educatieve borden rondom het verblijf aanwezig. KBZ heeft de keuze gemaakt voor deze bebording en wil daar niet direct andere bebording aan toevoegen, om de bezoeker niet te veel informatie te geven, waardoor de informatie niet meer opgenomen zou kunnen worden.

Gezamenlijk verblijf doodshoofdaapjes en rode neusberen

- De groep doodshoofdaapjes bestaat uit 11 oudere mannelijke dieren, afkomstig van een Franse apenpark (Vallee des Singes te Romagne). Daarnaast zijn er 7 neusberen aanwezig in het verblijf.
- Op de dag van de visitatie worden de neusberen en de doodshoofdaapjes voor het eerst aan elkaar geïntroduceerd.
- Het verblijf is ingepast in de omgeving, waarbij diverse oude eiken zijn behouden. De neusberen maken nesten in de hoge bomen. De commissie adviseert KBZ om hier aandacht aan te besteden in de educatie aan de bezoeker, zodat de bezoekers naar boven gaan kijken om de dieren te kunnen spotten.
- In het buitenverblijf liggen ook boomstammen, waar de neusberen doorheen kunnen lopen. Daarnaast bieden de boomstammen de verrijking dat er veel insecten in leven, die de neusberen graag eten.
- Er staat, naast het reguliere educatiebord over de soorten, ook een educatiebord met de boodschap aan de bezoeker dat apen geen huisdieren zijn.
- Om het buitenverblijf heen, net boven het wateroppervlak, hangen strakgespannen schikdraden, zodat de dieren niet door het water kunnen ontsnappen. Daarnaast is gaas onder het wateroppervlak tot aan de bodem bevestigd, zodat de dieren niet onder het stroomdraadje door kunnen zwemmen. In de verzorgersruimte van het binnenverblijf bevindt zich een noodaccu die bij stroomuitval het schikdraad van stroom kan voorzien.
- Volgens KBZ en de commissie kunnen de doodshoofdapen niet vanaf de bomen naar het dak van het observatiehuisje springen. Daarnaast is ook het dak van het observatiehuisje omrand door schikdraad. Uitklimmen is daardoor voor de dieren niet mogelijk.
- Er zijn in totaal vier binnenverblijven voor de neusberen en doodshoofdapen. Deze binnenverblijven zijn dag en nacht toegankelijk voor beide diersoorten, waardoor ze ook gezamenlijk in het binnenverblijf kunnen zitten. ^{10.1.c} De commissie geeft aan dat dit materiaal door wrijving kapot kan gaan. KBZ is zich hiervan bewust en is daarom ook al aan het kijken naar alternatieven.
- Op de deur, tussen het voor het publiek in te kijken binnenverblijf en de verzorgersruimte, is een sticker geplakt. Dankzij deze sticker kan het publiek niet in de verzorgersruimte kijken, maar zijn de dieren voor de verzorgers wel zichtbaar.
- Er is vanuit ieder binnenverblijf maar één toegangsschuif waardoor de dieren naar buiten kunnen. De commissie merkt op dat dit als hinderlijk kan worden ervaren wanneer er een diersoort de weg verspert voor de andere diersoort. KBZ probeert dit te voorkomen door meerdere binnenverblijven tegelijk open te hebben voor de dieren.
- Buiten, naast het binnenverblijf, zijn twee separatieverblijven gevestigd. Deze zijn ook voorzien van binnenverblijven in hetzelfde gebouw als de binnenverblijven van de doodshoofdapen en de neusberen. Deze kunnen eventueel ook dienen voor het separeren van andere diersoorten.

Bevindingen andere delen van het park

Stokstaartverblijf

- Het stokstaartenverblijf is vernieuwd. Zo is een voor het publiek inzichtelijk binnenverblijf gerealiseerd, zodat de dieren in de winter ook te zien zijn voor het publiek.
- Het publiek kan nu ook in de kraamkamer van de stokstaartjes kijken. De stokstaarten lijken nog geen gebruik van deze ruimte te willen maken. Mogelijk komt dit doordat zij in deze kamer ook het publiek kunnen zien. De commissie adviseert om een sticker op de ruit te plaatsen, die het zicht vanaf de kant van de dieren blokkeert. Risico is alleen dat het erg donker wordt, zodat het publiek de dieren niet meer goed kan zien.

Mangrove

- In 2017 is het nieuwe eco-display de mangrove geopend voor het publiek. Het is een grote hal/koepel dat is ingericht als tropisch vloedbos. Er is een zoet- en zoutwater gedeelte gesitueerd in de hal, welke worden verwarmd tot 25 °C. Daarnaast wordt eb en vloed nagebootst in dit verblijf.
- KBZ steunt een project in Belize dat zich inzet voor het behoud van de mangrove. Het eco-display mangrove is een mooi middel om dit bij de bezoekers onder de aandacht te brengen.
- De luchtvochtigheid in de hal is 70 à 80% en de klimaatbeheersing wordt gedaan door Hydro sensoren.
- Om temperatuurstijgingen in de hal onder invloed van de zon te beperken, zijn er zonneschermen op het dak van de hal gemonteerd.
- In het zoetwaterbassin zijn ca. 500 wenkkrabben gevestigd op een bodem van modder. Wanneer het eb is, wordt deze modderbodem goed zichtbaar. Het water is dan 30 cm lager dan wanneer het vloed is. Dit water komt uit de ondergrondse putten buiten het verblijf. Dit verblijf delen de wenkkrabben met degenkrabben en Rosse fluiteenden. Wanneer er een wenkkrab dood gaat, dan is het mogelijk dat de degenkrab deze zal opeten.
- In het zoutwaterbassin leven zeekoeien en verschillende soorten vissen, waaronder de alligatorsnoek. De hoeveelheid voeding voor deze vissen wordt berekend door de curator van de Burgers Ocean via een speciaal systeem. Twee duikers zorgen voor het reinigen van het zoutwaterbassin. In de zomer gebeurt dit één keer per week en in de winter één keer in de twee weken. In de verzorgersruimte zijn hiervoor alle materialen en douches voor de medewerkers aanwezig.
- Daarnaast vliegen er verschillende soorten vlinders in de koepel rond. In verband met het welzijn van deze vlinders, zijn er verscheidene soorten planten geplaatst in het verblijf. Deze planten worden regelmatig gesnoeid, zodat de mangrove geen bush uitstraling krijgt. Deze planten worden besproeid met opgevangen regenwater. In de toekomst wil KBZ fokken met eigen vlinders. Nu worden deze als pop geïmporteerd uit Centraal Amerika. Achter de schermen zijn ook twee separatie- vangkooien geplaatst.
- Daarnaast is er achter de schermen een quarantaine- en kweekruimte voor de kleinere zeedieren, zoals de krabben en kwallen.
- Het water in de bassins worden via speciale waterpompen naar boven gepompt. Er is een pomp voor zoet water en een pomp voor zoutwater. Daarnaast is er een zoutwater-mengtank aanwezig om een eigen voorraad aan zoutwater aan te maken. KBZ merkte dat het fosfaatgehalte in het water omhoog ging, daarom hebben ze ook een fosfaatfilter geplaatst om dit op peil te houden. Voor het aanmaken van water wordt zelfgemaakt gedemineraliseerd (demi-)water gebruikt.
- Er is een speciaal controlepaneel voor de apparatuur met betrekking tot het aquarium. Als er iets niet naar behoren werkt, krijgt de desbetreffende medewerker van het park een SMS met daarin de waarschuwing van de situatie. Op deze noodsituaties wordt ook regelmatig getraind door de medewerkers. Dit systeem is in het gehele park doorgevoerd.

BEVINDINGEN VAN DE VISITATIECOMMISSIE DIERENTUINEN

Dierentuinvergunning

ALGEMENE GEGEVENS

Aanvraagnummer : Dierentuin/2002/005
 Naam : Zoo Parc Overloon
 Plaats : OVERLOON
 Contactpersoon : 10.2.e
 Datumvisitatie : 26 mei 2016

Deelname visitatiecommissie:

- 10.2.e
-
-

Algemeen

Zoo Parc Overloon (hierna: Overloon) heeft in 2015 tijgers (*Panthera tigris*) en zwartvoetpinguïns (*Spheniscus demersus*) toegevoegd aan de collectie. Voor deze wijziging heeft de Visitatiecommissie dierentuinen (hierna: de commissie) op 2 september 2015 een bezoek gebracht aan Overloon. In haar advies naar aanleiding van dit verzoek heeft de commissie een aantal voorwaarden en aanbevelingen gegeven. Naar aanleiding van het advies heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO.nl) aanvullende informatie opgevraagd bij Overloon.

Op basis van de aangeleverde informatie heeft de commissie aanvullende vragen gesteld. Overloon heeft hier een reactie op gegeven. Daarnaast is een wijziging aangevraagd voor het toevoegen van leeuwen (*Panthera leo*). De commissie brengt een bezoek aan Overloon om het nieuwe verblijf van de leeuwen te bekijken en de wijzigingen bij de tijgers en de zwartvoetpinguïns te beoordelen.

Overloon geeft verder aan dat de bezoekersaantallen toenemen. Het streven nu is 120.000 bezoekers per jaar, in de toekomst wil Overloon streven naar 200.000 bezoekers per jaar.

Bevindingen

Houden

- De Aziatische kleinklauwotters (*Aonyx cinerea*) zijn inmiddels gehuisvest bij de rode panda's (*Ailurus fulgens*) in het verblijf bij de ingang.
- Het pinguïnverblijf is uitgebreid met een strandje. Hiermee is de landoppervlakte vergroot en is er gezorgd voor een extra zonplek in het verblijf. Daarnaast zijn een aantal bomen uit het verblijf verwijderd voor meer zoninval. Het bezoekerspad is verlegd en er zijn duinen gecreëerd. Met ook andere strandelementen, zoals een boot en een groot anker, is zo meer een kustgebied gecreëerd. Het verblijf is buiten openingstijden omheind met schrikdraad tegen vossen.
- Overloon denkt nog na over het aanpassen van de voorzijde van de nestboxen.
- De dromedarissen (*Camelus dromedarius*) zijn in het Australië verblijf geplaatst, met als educatieve boodschap dat deze dieren ooit in Australië zijn ingevoerd als lastdier en uitleg over faunavervalsing.
- De jufferkraanvogels (*Anthropoides virgo*) verdwijnen nog uit het Australië deel.
- De emo's (*Dromaius novaehollandiae*) in het Australië doorloopgebied, zijn erg nieuwsgierig naar de bezoekers toe en komen dichtbij. Om dit zoveel mogelijk af te remmen, is het aan te bevelen de emo's af en toe 'te laten schrikken', door bijvoorbeeld een medewerker in normale kleding, niet zijnde uniform.
- Tijdens het vorige bezoek van de commissie, werd getest of de Chinese muntjaks (*Muntiacus reevesi*) konden worden toegevoegd aan het verblijf van de rode panda's bij de ingang. Dit was helaas geen succes, de muntjaks zijn nu verhuisd naar een verblijf achterin het park. Daar worden ze samen met de Chinese kraanvogels (*Grus japonensis*) gehuisvest in het voormalige verblijf van de vicugna's (*Vicugna vicugna*).
- De capibara's (*Hydrochoerus hydrochaeris*) zijn in het verblijf van de Zuid-Amerikaanse tapirs (*Tapirus terrestris*) geplaatst.
- De witwanggibbons (*Nomascus leucogenys*) zijn uit de collectie geplaatst. Het verblijf wordt nu bewoond door de doodshoofdaapjes (*Saimiri boliviensis*).
- De boshonden (*Speothos venaticus*) en de krabbenetende wasberen (*Procyon cancrivorus*) worden nu samen in één verblijf gehouden.
- Het voormalige verblijf van de doodshoofdaapjes wordt nu bewoond door witgezichtsaki's (*Pithecia pithecia*) en roodhandtamarins (*Saguinus midas*).
- De alpaca's (*Vicugna pacos*) verhuizen in de toekomst naar de kinderboerderij. Het huidige verblijf van de alpaca's wordt dan bij het verblijf van de nandoes (*Rhea americana*) en vicugna's getrokken. Overloon hoopt met meer oppervlak dat het gras beter behouden blijft.
- De tijgers hebben in principe 's nachts ook toegang tot het buitenverblijf.
- De vrouwelijke witte tijger vertoont minder stereotiep gedrag, nu de twee witte tijgers samen worden gehouden.
- De opening onder het lage hek voor de buitenren van de tijgers is opgevuld met zand, zodat kinderen hier niet meer onderdoor kunnen kruipen.

- De schuiven en hekken van het tijgervverblijf zijn inmiddels voorzien van hangsloten.
- Overloon heeft zes jonge mannelijke leeuwen aan het dierenbestand toegevoegd, afkomstig van SafariPark Beekse Bergen.
- De leeuwen beschikken over een mooi en ruim buitenverblijf. Het terrein is glooiend gemaakt en onder andere voorzien van rotsen, bomen en een schuilplek. Voor de thematisering is een oude jeep in het verblijf geplaatst.
- Het binnenverblijf bestaat uit zes compartimenten, elk voorzien van ligbriksen. Een van de binnenverblijven is voorzien van vloerverwarming. Ook is er veel lichtinval in het binnenverblijf. De verblijven zijn over het algemeen gelijk aan de binnenverblijven van de tijgers. De commissie geeft aan dat ook hier, bij langdurig verblijf, krabpalen aangebracht moeten worden in de binnenverblijven. Alle hekken en schuiven zijn voorzien van extra borging en hangsloten.
- Tussen het buitenverblijf en de binnenverblijven van de leeuwen zijn 2 buitenrennen gerealiseerd.
- De opzet zorgt voor goed overzicht voor de verzorger over het buitenverblijf, de buitenrennen en de binnenverblijven.
- De commissie adviseert de bomen in het buitenverblijf te beschermen tegen de leeuwen.
- In de toekomst wil Overloon naast het verblijf van de leeuwen een verblijf voor gevlekte hyena's (*Crocuta crocuta*) realiseren.
- In de toekomst zal er naast het leeuwenverblijf een stal voor giraffen (*Giraffa camelopardalis*) worden gebouwd. Aangrenzend hieraan zal ook een binnenaccommodatie voor de bezoekers gerealiseerd worden.
- De rendieren (*Rangifer tarandus*) verdwijnen uit de collectie. Het huidige rendierenverblijf wordt omgebouwd tot het buitenverblijf van de giraffen.
- In de toekomst wil Overloon graag colobusapen (*Colobus spp.*) toevoegen aan de collectie.
- Het oorspronkelijke cheetahgebied bestond uit drie verblijven. Inmiddels zijn de cheetahs (*Acinonyx jubatus*) in één van de drie verblijven gehuisvest, om onder andere de zichtbaarheid te vergroten. De andere twee verblijven worden bewoond door Indische antilopen (*Antelope cervicapra*), sikaherten (*Cervus nippon*) en witnekkraanvogels (*Grus vipio*) in het ene verblijf en de wilde honden (*Lycaon pictus*) in het andere verblijf.
- In het verblijf van onder andere de Indische antilopen, wil Overloon in de toekomst zebra's (*Equus spp.*) huisvesten.
- De Chileense flamingo's (*Phoenicopterus chilensis*) vertrekken in de toekomst naar AquaZoo Friesland.
- Het binnenverblijf van de dwergnijlpaarden (*Hexaprotodon liberiensi*) is aangepast. De vloer is verhoogd, waardoor er een diepere waterpartij voor de dwergnijlpaarden gecreëerd is.
- Voor de kroeskoppelikanen (*Pelecanus crispus*) is een nieuw verblijf gerealiseerd, naast het nieuwe verblijf van onder andere de ringstaartmakia's (*Lemur catta*). De pelikanen zijn hier inmiddels aan het broeden.
- Voor de sneeuwuil (*Bubo scandiacus*) is een nieuwe volière gebouwd. De commissie adviseert hier een afgeschermd hoek te maken, om de dieren meer privacy te geven.
- Overloon wil in de toekomst stoppen met het houden van een groot aantal dwergapen.
- De volière van onder andere de woestijnbuiszuids (*Parabuteo unicinctus*) en de kapgieren (*Necrosyrtes monachus*) wordt ook vernieuwd in de toekomst.
- Voor de miereneters (*Myrmecophaga tridactyla*) is een tweede verblijf gerealiseerd, omdat dit in principe solitaire dieren zijn.

Verzorgen

- Als verrijking voor de tijgers wordt er geregeld vlees in één van de bomen aan een touw opgehangen.
- Er is een nieuwe keuken gerealiseerd. Volgend jaar wordt ook de naastgelegen opslagruimte gerenoveerd. In de nieuwe keuken is de koeling voor groente en fruit gevestigd. De koeling voor vis en vlees is gevestigd in de opslagruimte. In de nieuwe situatie zal deze koeling ook vanuit de keuken bereikbaar zijn.
- Vlees voor de dieren wordt geleverd door het bedrijf 10.1.c
- Voor de ongediertebestrijding wordt gebruik gemaakt van het bedrijf 10.1.c
- Op de plattegrond van het park, die de bezoeker bij de kassa ontvangt, staat dat voeren niet is toegestaan.
- Overloon heeft 4 vaste diervverzorgers in dienst en werkt daarnaast met een aantal stagiaires.

Register

- Geen

Instandhouding diersoorten en educatief programma

- Overloon richt zich met de expeditie in het park op wat oudere kinderen.

Beleidsprotocol

- Het ontsnapingsprotocol is aanwezig in het binnenverblijf van de leeuwen. De houder van de protocollen moet wel nog aan de muur worden bevestigd.
- Overloon werkt met een schutterstelefoon. De schutter in dienst heeft altijd de schutterstelefoon bij zich. Er is altijd één van de vier schutters aanwezig. Op alle telefoons van de verzorgers is het telefoonnummer van de schutterstelefoon bovenin de contactenlijst te vinden (opgeslagen als 'a schutter' of 'aa schutter').
- Het telefoonnummer van de schutter moet nog op Bijlage 4 'stroomschema ontsnapt dier' worden vermeld.
- De BHV-ers van Overloon zijn ook allen diervverzorger.
- Waar een ontsnapt dier heen wordt geleid is afhankelijk van de situatie en de locatie. Dit geldt ook voor de afstanden die minimaal in acht moeten worden genomen.

BEVINDINGEN VAN DE VISITATIECOMMISSIE DIERENTUINEN**Dierentuinvergunning****ALGEMENE GEGEVENS**

Aanvraagnummer : Dierentuin/2002/022
 Naam : Dierenpark Emmen
 Plaats : Emmen
 Contactpersoon : 10.2.e
 Datumvisitatie : 24 juni 2015

Deelname visitatiecommissie:

- 10.2.e
-
-
-

Algemeen

Omdat Dierenpark Emmen uit het stadscentrum moet vertrekken, wordt er een geheel nieuw dierenpark ontwikkeld op de Noordbargeres, Wildlands Adventure Zoo Emmen (hierna: Wildlands). Er wordt volop gebouwd, 2 teams werken in twee ploegen tussen 5 uur 's ochtends en 10 uur 's avonds aan de bouw van het park. De bouw loopt op schema, de planning voor het aanbrengen van de thematisering in het park begint krap te worden.

De oplevering van het park staat gepland op 31 oktober 2015. De officiële opening staat gepland op 25 maart 2016. Het oude dierenpark Emmen is tot eind december 2015 geopend voor het publiek. Vanaf januari 2016 tot 25 maart 2016 zal het park exclusief voor abonneementhouders proefdraaien.

Wildlands bestaat uit 3 klimaatzones, namelijk de vochtige warmte 'Jungola', de hete droogte 'Serenga' en de ijzige kou 'Nortica'.

De visitatiecommissie dierentuinen (hierna: de commissie) brengt een bezoek aan Wildlands om de voortgang te bespreken en te bekijken.

Bevindingen**Houden**

- Vanaf november worden de dieren verhuisd naar het nieuwe dierenpark. Hier is een verhuisschema voor opgesteld.
- Wildlands probeert bij de bouw zoveel mogelijk bouwelementen te hergebruiken.
- Het plan voor een Colosseum voor de bavianen (*Papio hamadryas*) is inmiddels gewijzigd naar een halve arena. Het verblijf heeft de uitstraling van een vervallen arena. In de arena zijn 28 nisjes aangebracht waar de dieren in kunnen schuilen. Voor de thematisering zijn ook steigers in de arena geplaatst, welke ook voorzien in schaduw en beschutting voor de dieren. Verder stroomt er een beekje door het verblijf. Langs de voorzijde van de arena is een droge gracht gerealiseerd. Het vloeroppervlak in het verblijf is meer dan 50% zand. Het hele verblijf van de bavianen is toegankelijk voor een shovel. Wildlands wil een groep van 120 dieren houden. Achter de schermen is ook een binnen- en buitenverblijf voor de bavianen beschikbaar.
- Aan één zijde van de opgang voor de savanne dieren naar de savanne, is een looppad voor de verzorgers aangebracht. De verzorgers lopen hoger dan de dieren.
- De stal voor de giraffes (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) en de savannestal hebben beide een uitloop.
- In de savannestal wordt een paardenbox systeem gebruikt. De vloer van de verzorgersgang en het verharde deel van de vloer in de verblijven voor de neushoorns (*Ceratotherium simum simum*) is voorzien van vloerverwarming. De ondergrond van de rest van het neushoornverblijf bestaat uit diep zand. De andere stallen worden voorzien van een potstal met hennep.
- Tussen de neushoornstallen zijn schuifhekken aangebracht. De commissie adviseert halve boomstammen aan de wanden van de neushoornstallen te bevestigen, voor het schuren van de horens door de neushoorns.
- De schuiven in de savannestal zijn met de hand te bedienen vanuit de verzorgersgang.
- De hekken in de giraffestallen zijn al geplaatst. In de hekken zijn luiken voor de pootverzorging van de giraffen aangebracht. De giraffenstal is eveneens een potstal en in de verzorgingsgang is vloerverwarming aangebracht.
- De giraffes moeten via de verzorgingsgang naar buiten, voor de verzorgers is daarom een veiligheidszone in de gang gerealiseerd. Voor takken en het voer worden nog katrollen en ruiven aangebracht.
- Het dak van de giraffenstal kan net zoals in de savannestal deels worden geopend.
- Een deskundige op het gebied van klimatisering van de Wageningen Universiteit, heeft alle technische tekeningen van de grote binnenverblijven bekeken en positief advies uitgebracht.
- De savanne is aangeplant met bomen en het gras is ingezaaid.
- Achter de schermen bevindt zich een facilitair centrum. Om het gehele park heen is een lus gerealiseerd, zodat alle aanvoer achter de schermen plaats kan vinden en niet door het park hoeft.

- De stal voor de kamelen (*Camelus bactrianus*) en onagers (*Equus hemionus*) is een open-front-stal, niet geklimatiseerd maar uit de wind. Er is ook een uitloop voor de dieren aanwezig. De onagers kunnen rond lopen in de stal.
- Tussen de savanne en de woestijn is een wildrooster aangebracht.
- Het binnenverblijf voor de ijsberen (*Ursus maritimus*) bestaat uit vier separaties en een dichte werpden.
- Het ijsberen habitat bestaat uit drie verblijven die met elkaar te verbinden zijn. De buitenverblijven van de ijsberen hebben een open inrichting. Aan de achterzijde van de buitenverblijven is een steile helling met gras-keien aangebracht. Aan de bovenkant van de helling is een stroomdraad aangebracht. De droge gracht onderaan deze helling leidt de dieren weer het habitat in.
- Het ijsberen gebied is gethematiseerd als een poolstation. Beneden in het gebouw hebben de bezoekers een onderwater inblik bij de waterpartij van de ijsberen. De ramen zullen worden schoongemaakt door duikers. Er is ook een golfslagmachine aanwezig voor het water.
- Bij de uitgang van het poolstation sluit de afscheiding onder de brug nog niet goed aan, dit wordt nog aangepast.
- Daar waar voertuigen of personen het habitat kunnen betreden, wordt er altijd een sluis aangebracht.
- Wildlands wil een groep van 60 à 80 Humboldt pinguïns (*Spheniscus humboldti*) houden.
- De kleine kas zal onder andere dienst doen als vlinderkas. Ook wordt er een verblijf voor Chinese alligators (*Alligator sinensis*) gerealiseerd. Verder zullen een aantal kleine insecten verblijven gerealiseerd worden. Op dit moment is een Franse familie druk bezig met het thematiseren van de vlindertempel.
- Er wordt geen groen in het buitenverblijf van de Aziatische olifanten (*Elephas maximus*) aangeplant. Langs de randen van het verblijf worden wel bomen geplaatst die zorgen voor schaduw. Wildlands wil maximaal 12 olifanten houden. De verhouding zand/rots/water van het olifantenverblijf is geen zorg meer voor de commissie.
- In de grote kas wordt warme lucht van zeker 50 °C vanaf boven in de kas ingeblazen.
- De binnenverblijven van de leeuwen (*Panthera leo*) hebben gazen wanden en kunnen worden afgedekt met een windproof-zeil. Via de deuren is inblik in het verblijf mogelijk met dode-hoekspiegels. In de stallen van de leeuwen zal biobodem worden aangebracht. Voor de leeuwen is ook een buiten uitloop aanwezig.
- Het water onder de brug in het leeuwenhabitat is diep genoeg, zodat de leeuwen zich niet kunnen afzetten. In de grote rotsen zijn verwarmingselementen aangebracht. De bomen zullen worden afgeschermd met stroomdraadjes.
- Het gebied van de ringstaartmaki's (*Lemur catta*) is kinderwagen toegankelijk. In het gebied zal altijd bemensing zijn voor toezicht.
- Het verblijf voor de prairiehondjes (*Cynomys ludovicianus*) is een mixzone tussen publiek en dieren. De commissie vraagt hier aandacht voor de thematiek binnen de klimaatzones. Thematiek kan gezien worden als een middel om de educatieve functie van het park kracht bij te zetten. Naast conservatie, welzijn, veiligheid en registratie, is educatie één van de vijf pijlers waar de EU-dierentuinrichtlijn door gedragen wordt.

Instandhouding diersoorten en educatief programma

- Wildlands heeft een educatief kader voor het park opgesteld. Dit moet nog worden uitgewerkt in een educatieplan voor bezoekers. De commissie ontvangt hier graag te zijner tijd een kopie van.

Beleidsprotocol

- De commissie verzoekt de basisprotocollen aan te leveren.
- Zodra de risicovolle dieren geplaatst worden zal er nog contact zijn tussen Wildlands en RVO.nl.

BEVINDINGEN VAN DE VISITATIECOMMISSIE DIERENTUINEN

Dierentuinvergunning

ALGEMENE GEGEVENS

Aanvraagnummer : Dierentuin/2002/022
 Naam : Dierenpark Emmen
 Plaats : EMMEN
 Contactpersoon : 10.2.e
 Datumvisitatie : 17 februari 2016

Deelname visitatiecommissie:

- 10.2.e
- 10.2.e
- 10.2.e
- 10.2.e

Algemeen

Het oude Dierenpark Emmen moet vertrekken uit het stadscentrum, er wordt daarom een geheel nieuw dierenpark ontwikkeld op de Noordbargeres, Wildlands Adventure Zoo Emmen (hierna: Wildlands). Wildlands bestaat uit 3 klimaatzones, namelijk de vochtige warmte 'Jungola', de hete droogte 'Serenga' en de ijzige kou 'Nortica'.

Vanaf zaterdag 20 februari 2016 zal er in verschillende delen van het park proefgedraaid worden met groepjes abonnementhouders. Op 27 februari 2016 wordt de ontruiming van de grote kas met 3000 mensen geoefend. De gehele kas moet binnen 12 minuten ontruimd kunnen worden. In het weekend van 5 en 6 maart zal er met 5000 personen proefgedraaid worden, in het weekend van 12 en 13 maart met 7500 personen. Wildlands wordt op vrijdag 18 maart 2016 officieel geopend door koning Willem-Alexander. Vanaf vrijdag 25 maart 2016 is het park geopend voor publiek.

Voorafgaand aan de start van de bouw heeft de visitatiecommissie dierentuinen (hierna: de commissie) de bouwtekeningen van een aantal verblijven voor veelal risicovolle soorten bekeken. Sinds de start van de bouw is de commissie twee maal op bezoek geweest bij Wildlands om de voortgang te bespreken en te bekijken. De commissie brengt nu een laatste bezoek aan Wildlands, voordat het park open gaat voor het publiek.

Bevindingen

Houden

- De 8 nijlpaarden (*Hippopotamus amphibius*) worden nu nog in het binnenverblijf gehouden. Het binnenverblijf beschikt over een ruime waterpartij en vloerverwarming. 10.1.c
- De aanleg van het nijlpaardenhabitat is in de eindfase. De dieren hebben hier de beschikking over een ruime waterpartij, de bezoeker heeft de mogelijkheid om de dieren hier onderwater te zien. In de rotswanden zijn op een aantal plekken inkijsmogelijkheden voor de bezoekers aangebracht. Om de nijlpaarden op afstand te houden, is 'hot grass' voor de openingen geplaatst.
- Het gebied van de Californische zeeleeuwen (*Zalophus californianus*) en Zuid-Amerikaanse zeeberen (*Arctocephalus australis*) bestaat uit het habitat, het zeeleeuwentheater en het bassin wat naast het theater ligt en een cirkel vormt met het bassin van het theater. Op verschillende plekken in de bassins zijn barrières mogelijk om dieren van elkaar te scheiden of de toegang tot bepaalde bassins te regelen. Tussen het publiek en het podium voor de dieren zijn kabels aangebracht, deze kunnen worden verwijderd indien deze overbodig blijken te zijn. De groep bestaat uit 10 vrouwelijk Californische zeeleeuwen en 5 zeeberen waarvan 1 mannelijk dier.
- Voor de Humboldt pinguïns (*Spheniscus humboldti*) is indien nodig achter de schermen een mogelijkheid om de pinguïns onder een afdak op te hokken.
- De compartimenten van het habitat van de ijsberen (*Ursus maritimus*) 10.1.c. Het grind in het verblijf kan een risico zijn voor deze schuifhekken, die bij grind tussen het hek niet meer af te sluiten zijn. Wildlands heeft dit zelf ook al geconstateerd en gaat het hek aanpassen indien nodig. Wildlands heeft daarnaast besloten om toch boven de uitkijk van het publiek extra stroomdraden aan te brengen. In het water van de ijsberen zorgt een machine voor golfslag.
- In de vlinderkas bevindt zich onder andere het verblijf van de Chinese alligators (*Alligator sinensis*) en de netpythons (*Python reticulatus*). Het verblijf van de netpythons is voorzien van 2 deuren, zodat de verzorger altijd in de buurt van een uitgang is.
- Rondom het buitenhabitat van de Aziatische olifanten (*Elephas maximus*) zijn bomen aangebracht die voor schaduw moeten zorgen. Wildlands gaat monitoren of het huidige bomenbestand voor voldoende schaduw zal zorgen. De houten afrastering langs het buitenverblijf moet, op de plaatsen waar dat nog niet gebeurd is en het publiek direct toegang heeft tot de waterpartij, nog worden doorgetrokken.
- De grote kas heeft de naam Rimbula gekregen. De watersproeiers en de waterval in de kas zijn voorzien van een controlesysteem voor legionella. In de grote kas zijn ook boomkikkers (Hylidae) losgelaten. Wildlands zal nog vogels loslaten in de grote kas, daarom zijn er netten gespannen bij de doorgang van de olifanten naar het buitenhabitat.

- De ringstaartmaki's (*Lemur catta*) zijn inmiddels geplaatst in het doorloopgebied. De dieren doen zich tegoed aan de beplanting, Wildlands hoopt dat dit in de loop van de tijd minder wordt.
- In het lori-doorloopgebied zullen 80 lori's van de blauwe bergen (*Trichoglossus moluccanus*) losgelaten worden. De bezoeker heeft hier ook de mogelijkheid om voer te kopen en de dieren te voeren.
- De bruinkopslingerapen (*Ateles fusciceps*) en de withandgibbons (*Hylobates lar*) hebben beide de beschikking over verschillende eilanden die verbonden zijn met luchtbruggen.
- Bovenop de muur van de arena van de bavianen (*Papio hamadryas*) is prikkeldraad aangebracht. Dit moet het beeld van de vervallen arena versterken en dient bovendien als extra zekerheid tegen het ontsnappen van de bavianen. De arena is voorzien van 27 nisjes, zodat er voor elke harem een nisje beschikbaar is.
- Achter de schermen is mogelijkheid voor separatie van de savannedieren. Het hek rondom het perk voor separatie van onder andere giraffen (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) is aan de bovenzijde voorzien van scherpe punten. Giraffen kunnen zich hieraan verwonden, dus dit moet aangepast worden.

Verzorgen

- De verzorgers kunnen de eilanden in Rimbula via loopbruggen onderwater betreden. Deze loopbruggen zijn bij kroosvorming niet meer te zien, de commissie adviseert hier extra markers aan te brengen.
- Het personeelsbestand van Wildlands bestaat uit 10.1 medewerkers, totaal 10.1 fte. Daarnaast heeft Wildlands de beschikking over 10.1 seizoenmedewerkers. Ook zijn aan Wildlands 10.1 vrijwilligers verbonden. De waardes voor de waterkwaliteit worden wekelijks in samenwerking met WMD (Waterleidingmaatschappij Drenthe) gecontroleerd.
- De dieren krijgen net zoals in het oude park takken met bladeren voor verrijking aangeboden.
- Een ongediertebestrijder is al een jaar bezig met de ongediertebestrijding in Wildlands. De grote kas is 3 meter in de grond gebouwd, dit is ook een goede barrière tegen ongedierte.

Register

- Geen

Instandhouding diersoorten en educatief programma

- Bij de verblijven zullen geen bordjes met soortinformatie meer te vinden zijn. De informatie over de gehouden soorten wordt in de verschillende presentaties verteld en de informatie zal in de toekomst te vinden zijn in de app. De app is vanaf 25 maart beschikbaar. Deze app wordt op een later tijdstip uitgebreid met onder andere soortinformatie van de gehouden dieren.
- Wildlands wil graag dat de bezoeker de educatie gaat beleven. Wildlands werkt met presentaties op vaste tijden en spontane ontmoetingen. Overal in het park is geluidsversterking aangebracht. Het aantal presentaties per dag wordt vastgesteld op basis van het geschatte aantal bezoekers op die dag.
- Aan de verschillende gebieden zijn educatieve thema's verbonden, namelijk 'Samenleven met de natuur' in Jungola, 'Zorgen voor de natuur' in Serenga en 'Onderzoek naar de natuur' in Nortica. Elke attractie komt met een educatieve boodschap.
- De ontdekkingstocht in Serenga, richt zich bijvoorbeeld op het niet aanschaffen van souvenirs gemaakt van beschermde soorten. In het kader van 'Zorgen voor de natuur' wordt in de ontdekkingstocht en in de app ook aandacht besteed aan duurzaamheid en hergebruik van materialen bij de bouw van Wildlands.
- In het theater van Rimbula kan de bezoeker Jim's Jungle Show bijwonen. Deze show vertelt het verhaal van Jim die op zoek was naar een zeldzame vogel, terecht kwam in Jungola en het er zo mooi vond dat hij is blijven hangen. In Jim's Jungle Show is plaats voor 350 man, deze show vindt doorlopend plaats.
- In de zeeleeuwenshow van Nortica wordt enkel het natuurlijk gedrag van de dieren gestimuleerd en gebruikt. Er is plaats voor 900 man, er worden maximaal 6 shows per dag gegeven.
- In de 4D ride is plaats voor 100 man. De 4D simulator gaat over het arctisch gebied. Het is een combinatie van een natuurfilm en spanningselementen.
- Animasia heeft het educatieve thema 'Spelen met de natuur' gekregen. Neila en Babu zijn pluche karakters en bedoeld voor de allerkleinste bezoekers. Zij vertellen het verhaal over een brilslang die zijn bril kwijt is en hoe Pablo de stotterende papegaai uiteindelijk helpt de bril te vinden. Ook hier wordt een boodschap gegeven aan de kinderen dat iedereen wel iets gekks heeft en dat dit helemaal niet erg is.
- De verzorgers zijn hoofdzakelijk verantwoordelijk voor het overbrengen van de educatie. Diervverzorgers zijn getraind voor de educatieve presentaties. Omdat Wildlands ook veel Duitse gasten verwacht, zijn de diervverzorgers op Duitse les geweest.
- Wildlands is een partnerschap met de Stenden Hogeschool en met de PABO aangegaan. De studenten helpen bijvoorbeeld mee met het ontwikkelen van educatieve programma's.
- Een ander onderdeel van het educatieve programma van Wildlands is het lezingen programma 'De expert vertelt'.
- Voor conservatie is een stichting opgericht. De stichting WILDLANDS Natuur en Educatie Fonds, opgericht op 21 november 2014, heeft ten doel educatie, onderzoek en conservatie, gericht op biodiversiteit te ondersteunen. De doelstellingen van de stichting zijn ruim, dus breed toepasbaar. De natuurbehoudsprojecten worden dus niet enkel gekozen op basis van het eigen dierenbestand.
- In 2017 zal het EAZA congres in Wildlands worden gehouden.

Beleidsprotocol

- Geen

Aanbevelingen

- Geen

Nadere voorschriften en beperkingen

- De houten afrastering langs het buitenverblijf van de Aziatische olifanten (*Elephas maximus*), doortrekken op de plaatsen waar dat nog niet gebeurd is en het publiek direct toegang heeft tot de waterpartij.
- De bovenzijde van het hek rondom het separatieperk achter de schermen aanpassen, zodat bijvoorbeeld de giraffen (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) zich niet aan de scherpe punten kunnen bezeren.

Advies

De commissie is sinds eind 2012 betrokken bij de bouw van Wildlands. Vanaf 2013 heeft de commissie de tekeningen van de verblijven voor risicovolle soorten beoordeeld en haar op- en aanmerkingen in deeladviezen gegeven. Daarnaast heeft de commissie een aantal keer een bezoek gebracht aan dierenpark Emmen en de bouwlocatie van het nieuwe park. Het park is inmiddels bijna gereed.

Wildlands heeft het voor elkaar gekregen om een echte belevenis voor de bezoeker te creëren. Daarbij is het welzijn van de dieren niet uit het oog verloren. Voor de dieren zijn ruime, moderne en natuurgetrouwe verblijven gerealiseerd.

Bij de bouw van Wildlands is veel aandacht besteed aan duurzaamheid en hergebruik van bouwmaterialen. De exploitatie van het park is CO₂ neutraal. Daarnaast wordt er ook in de educatie veel aandacht besteed aan duurzaamheid met het doel de bezoekers bewuster te maken van hun eigen aandeel in een gezonde leefomgeving.

Wildlands wil haar gasten op een actieve wijze inspireren om bij te dragen aan een betere wereld. Deze Mission statement komt in allerlei onderdelen binnen het park terug, waaronder de educatie. De educatie van Wildlands is daarnaast gebaseerd op 'the cone of learning' van professor Edgar Dale, waarbij er vanuit wordt gegaan dat mensen beter en makkelijker leren als zij actief onderdeel uitmaken van een authentieke beleving. Het educatief plan is daarmee vooruitstrevend en kan als voorbeeld dienen voor de Nederlandse dierentuin van de toekomst.

De commissie adviseert positief over het nieuwe park Wildlands Adventure Zoo Emmen. Het nieuwe park voldoet aan het Besluit Houders van Dieren. De doelstellingen van de Europese dierentuinrichtlijn, namelijk het behoud van biodiversiteit en de bescherming van wilde dieren, worden ruim voldoende ingevuld.

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Visitatiecommissie dierentuinen

Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.rvo.nl

Contactpersoon
10.2.e
Voorzitter *visitatiecommissie
dierentuinen*

T 088 - **10.2.e**
dierentuincommissie@rvo.nl

Datum datum
Betreft Visitatiecommissie dierentuinen

Bijlagen
2

Geachte <heer/mevrouw> <naam>,

Ik wil u graag uitnodigen om plaats te nemen in de *visitatiecommissie dierentuinen*. U heeft onlangs in een gesprek met de beleidsdirectie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland laten weten beschikbaar te zijn voor de *visitatiecommissie*.

Met deze brief leg ik de afspraken over uw deelname aan de *visitatiecommissie* formeel vast. De *visitatiecommissie* is de commissie die op basis van het Besluit houders van dieren advies uitbrengt aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Taken en verantwoordelijkheden

U neemt plaats in de commissie op basis van uw persoonlijke deskundigheid en daarmee niet op basis van uw functie. Ik verwacht dat u mij adviseert bij beslissingen op aanvragen voor een *dierentuinvergunning* of aanvragen voor wijzigingen op een *dierentuinvergunning*. Uw volledige takenpakket en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het Huishoudelijk reglement *visitatiecommissie dierentuinen*.

Toezening stukken

Wij handelen de aanvragen zoveel mogelijk digitaal af. U ontvangt dan ook 1 à 2 weken voorafgaand aan een *visitatie*, bij voorkeur, digitaal de stukken en niet per post.

Vergoeding

De vergoeding voor uw deelname aan de *visitatiecommissie* verloopt via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Als vergoeding geldt een bedrag van €256,24 per dagdeel. Reiskosten worden voor het openbaar vervoer geheel vergoed. Voor het gebruik van eigen vervoer geldt een vergoeding van €0,28 per kilometer.

Meer informatie

Voor vragen kunt u contact opnemen met de visitatiecommissie, 10.2.e
(10.2.e) of 10.2.e 10.2.e

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Visitatiecommissie diereentuinen

Ik dank u op voorhand voor uw inzet de komende periode.

Datum
datum

Met vriendelijke groet,

10.2.e

De teammanager Vergunningen Natuur
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

10.2.e

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Visitatiecommissie dierentuinen

Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.rvo.nl

Contactpersoon

10.2.e
*Voorzitter visitatiecommissie
dierentuinen*

T 088 -10.2.e
dierentuincommissie@rvo.nl

Datum 1 februari 2019
Betreft Visitatiecommissie dierentuinen

Bijlagen
2

Geachte 10.2.e ,

Ik wil u graag uitnodigen om plaats te nemen in de visitatiecommissie dierentuinen. U heeft onlangs in een gesprek met de beleidsdirectie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland laten weten beschikbaar te zijn voor de visitatiecommissie.

Met deze brief leg ik de afspraken over uw deelname aan de visitatiecommissie formeel vast. De visitatiecommissie is de commissie die op basis van het Besluit houders van dieren advies uitbrengt aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Taken en verantwoordelijkheden

U neemt plaats in de commissie op basis van uw persoonlijke deskundigheid en daarmee niet op basis van uw functie. Ik verwacht dat u mij adviseert bij beslissingen op aanvragen voor een dierentuinvergunning of aanvragen voor wijzigingen op een dierentuinvergunning. Uw volledige takenpakket en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het Huishoudelijk reglement visitatiecommissie dierentuinen. Deze is bijgevoegd aan deze brief. Daarnaast dient u de gegevens die u onder ogen krijgt geheim te houden. Ter bevestiging van deze afspraak, ontvang ik graag (een scan van) de getekende versie van bijgevoegde geheimhoudingsverklaring van u retour.

Toezending stukken

Wij handelen de aanvragen zoveel mogelijk digitaal af. U ontvangt dan ook 1 à 2 weken voorafgaand aan een visitatie, bij voorkeur, digitaal de stukken en niet per post.

Vergoeding

De vergoeding voor uw deelname aan de visitatiecommissie verloopt via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Als vergoeding geldt een bedrag van €256,24 per dagdeel. Reiskosten worden voor het openbaar vervoer geheel vergoed. Voor het gebruik van eigen vervoer geldt een vergoeding van €0,28 per kilometer.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Visitatiecommissie dierentuinen

Datum
1 februari 2019

Meer informatie

Voor vragen kunt u contact opnemen met de visitatiecommissie, 10.2.e (088 – 10.2.e).

Ik dank u op voorhand voor uw inzet de komende periode.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

De teammanager Vergunningen Natuur
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Bijlagen:

- Huishoudelijk reglement visitatiecommissie dierentuinen
- Geheimhoudingsverklaring

Dienst Regelingen
*Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie*

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

10.2.e

Dienst Regelingen

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.drloket.nl

T 0800 - 22 333 22
F 070 - 378 61 39
cites@minlnv.nl

Onze referentie

Bijlagen

Datum 30 juni 2012
Betreft Visitatiecommissie

Geachte 10.2.e

Ik wil u graag uitnodigen om plaats te nemen in de visitatiecommissie dierentuinen. U heeft onlangs in een gesprek met de beleidsdirectie DAD (Dierlijke Agroketen en Dierenwelzijn) en Dienst Regelingen, beide van het Ministerie van EL&I, laten weten beschikbaar te zijn voor de visitatiecommissie.

Met deze brief leg ik de afspraken over uw deelname aan de visitatiecommissie formeel vast. De visitatiecommissie is de commissie die op basis van het Dierentuinenbesluit, advies uitbrengt aan Dienst Regelingen.

Taken en verantwoordelijkheden

U neemt plaats in de commissie op basis van uw persoonlijke deskundigheid en daarmee niet op basis van uw functie. Ik verwacht dat u mij adviseert bij beslissingen op aanvragen voor een dierentuinvergunning of aanvragen voor wijzigingen op een dierentuinvergunning. Uw volledige takenpakket en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het Huishoudelijk reglement visitatiecommissie dierentuinen.

Toezending stukken

Wij handelen de aanvragen zoveel mogelijk digitaal af. U ontvangt dan ook 1 à 2 weken voorafgaand aan een visitatie, bij voorkeur, digitaal de stukken en niet per post.

Vergoeding

De vergoeding voor uw deelname aan de visitatiecommissie verloopt via Dienst Regelingen. Als vergoeding geldt een bedrag van € 256,24 per dagdeel. Reiskosten worden voor het openbaar vervoer geheel vergoed. Voor het gebruik van eigen vervoer geldt een vergoeding van €0,28 per kilometer.

Meer informatie

Voor vragen neemt u contact op met het Team Natuur van Dienst Regelingen, 10.2
[redacted] (070 - 10.2.e) of 10.2.e (070 - 10.2.e)

Wij danken u op voorhand voor uw inzet de komende periode.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Teammanager Vergunningen

Dienst Regelingen

Datum

30 juni 2012

Onze referentie

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

10.2.e

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Visitatiecommissie dierentuinen

Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.rvo.nl

Contactpersoon

10.2.e
*Voorzitter visitatiecommissie
dierentuinen*

T 070 -10.2.e
dierentuincommissie@rvo.nl

Datum 24 mei 2017
Betreft Visitatiecommissie dierentuinen

Bijlagen
2

Geachte 10.2.e

Ik wil u graag uitnodigen om plaats te nemen in de visitatiecommissie dierentuinen. U heeft onlangs in een gesprek met de beleidsdirectie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn van het Ministerie van Economische Zaken en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland laten weten beschikbaar te zijn voor de visitatiecommissie.

Met deze brief leg ik de afspraken over uw deelname aan de visitatiecommissie formeel vast. De visitatiecommissie is de commissie die op basis van het Besluit houders van dieren advies uitbrengt aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Taken en verantwoordelijkheden

U neemt plaats in de commissie op basis van uw persoonlijke deskundigheid en daarmee niet op basis van uw functie. Ik verwacht dat u mij adviseert bij beslissingen op aanvragen voor een dierentuinvergunning of aanvragen voor wijzigingen op een dierentuinvergunning. Uw volledige takenpakket en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het Huishoudelijk reglement visitatiecommissie dierentuinen.

Toezening stukken

Wij handelen de aanvragen zoveel mogelijk digitaal af. U ontvangt dan ook 1 à 2 weken voorafgaand aan een visitatie, bij voorkeur, digitaal de stukken en niet per post.

Vergoeding

De vergoeding voor uw deelname aan de visitatiecommissie verloopt via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Als vergoeding geldt een bedrag van €256,24 per dagdeel. Reiskosten worden voor het openbaar vervoer geheel vergoed. Voor het gebruik van eigen vervoer geldt een vergoeding van €0,28 per kilometer.

Meer informatie

Voor vragen kunt u contact opnemen met de visitatiecommissie, 10.2.e
10.2.e (10.2.e) of 10.2.e (10.2.e).

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Visitatiecommissie dierentuinen

Ik dank u op voorhand voor uw inzet de komende periode.

Datum
24 mei 2017

Met vriendelijke groet,

10.2.e

De teammanager Vergunningen Natuur
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

10.2.e

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Visitatiecommissie dierentuinen

Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.rvo.nl

Contactpersoon

10.2.e
*Voorzitter visitatiecommissie
dierentuinen*

T 10.2.e
dierentuincommissie@rvo.nl

Betreft Visitatiecommissie dierentuinen

Bijlagen
2

Geachte 10.2.e,

Ik wil u graag uitnodigen om plaats te nemen in de visitatiecommissie dierentuinen. U heeft onlangs in een gesprek met de beleidsdirectie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn van het Ministerie van Economische Zaken en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland laten weten beschikbaar te zijn voor de visitatiecommissie.

Met deze brief leg ik de afspraken over uw deelname aan de visitatiecommissie formeel vast. De visitatiecommissie is de commissie die op basis van het Besluit houders van dieren advies uitbrengt aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Taken en verantwoordelijkheden

U neemt plaats in de commissie op basis van uw persoonlijke deskundigheid en daarmee niet op basis van uw functie. Ik verwacht dat u mij adviseert bij beslissingen op aanvragen voor een dierentuinvergunning of aanvragen voor wijzigingen op een dierentuinvergunning. Uw volledige takenpakket en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het Huishoudelijk reglement visitatiecommissie dierentuinen.

Toezening stukken

Wij handelen de aanvragen zoveel mogelijk digitaal af. U ontvangt dan ook 1 à 2 weken voorafgaand aan een visitatie, bij voorkeur, digitaal de stukken en niet per post.

Vergoeding

De vergoeding voor uw deelname aan de visitatiecommissie verloopt via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Als vergoeding geldt een bedrag van €256,24 per dagdeel. Reiskosten worden voor het openbaar vervoer geheel vergoed. Voor het gebruik van eigen vervoer geldt een vergoeding van €0,28 per kilometer.

Meer informatie

Voor vragen kunt u contact opnemen met de visitatiecommissie, 10.2.e
(10.2.e) of 10.2.e (10.2.e).

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland
Visitatiecommissie dierentuinen

Ik dank u op voorhand voor uw inzet de komende periode.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

De teammanager Vergunningen Natuur
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Huishoudelijk reglement visitatiecommissie

Besluit houders van dieren 2018

Inleiding

Het Besluit houders van dieren kent een vergunningenstelsel. Voordat een vergunning verleend, geweigerd of aanzienlijk gewijzigd wordt, is een inspectie bij de dierentuin noodzakelijk. Bij deze inspectie maakt Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) gebruik van het advies van een ambtelijke visitatiecommissie. De visitatiecommissie kan zich daar waar nodig laten bijstaan door deskundige op het gebied van de gezondheid en het welzijn van de dieren, de opvang en verzorging van de dieren en natuurbescherming, in het bijzonder op het gebied van soortenbescherming.

Dit huishoudelijk reglement beschrijft de afspraken die gelden in deze samenwerking met deskundigen en de visitatiecommissie tijdens de beoordeling van nieuwe aanvragen of aanvragen voor aanzienlijke wijzigingen op bestaande vergunningen.

Het huishoudelijk reglement kan wijzigen als gevolg van aanpassingen in het Besluit houders van dieren of ervaringen van RVO.nl, deskundigen en/of de visitatiecommissie. Wijzigingen zullen steeds in dit document worden doorgevoerd ná overleg tussen de Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn (DAD) en RVO.nl.

Het Besluit houders van dieren is gebaseerd op de Wet Dieren.

Beoordelingsprocedure

De beoordelingsprocedure verloopt volgens het onderstaande algemeen raamwerk. De exacte uitvoering wordt beschreven in de "Uitvoeringsinstructie" van RVO.nl. De interne controleprocedures van RVO.nl zien toe op het volgen van deze instructies.

Ten behoeve van het uitvoeren van stap 4 in de procedure, de advisering, is een visitatiecommissie samengesteld.

	Activiteit	Verantwoording
	Acceptatie	
1	<u>Acceptatie aanvraag, deel 1</u> Check algemene voorwaarden en compleetheid.	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
2	<u>Acceptatie aanvraag, deel 2 (identificatie)</u> Check formele criteria/eisen, kwaliteit en duidelijkheid beleidsprotocol.	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
	Analyse van project	
3	Het schrijven van een beknopte samenvatting en objectieve analyse in het beoordelings-memorandum. De inhoudelijke analyse biedt objectieve argumenten voor de beoordeling.	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

	Advisering	
4	<p>Geaccepteerde aanvragen worden met analyse, ter beoordeling aan de visitatiecommissie voorgelegd, conform de toelichting bij het Besluit houders van dieren. De visitatiecommissie beoordeelt de aanvragen inhoudelijk op basis van de beoordelingspunten en criteria van de regeling m.b.v. het door RVO.nl opgestelde beoordelingsmemorandum. De dierentuin wordt hierbij geïnspecteerd.</p> <p>RVO.nl voert het secretariaat van de visitatiecommissie.</p> <p>RVO.nl verwoordt per aanvraag het oordeel van de visitatiecommissie en geeft daarbij tevens aan hoe de commissie tot haar oordeel is gekomen, welke aanbevelingen de commissie eventueel meegeeft aan de aanvrager en welke andere opmerkingen zij eventueel in de beschikking wil laten opnemen. RVO.nl noteert het eindadvies van de visitatiecommissie in een verslag van bevindingen, zodanig dat dit aansluit bij de wet- en regelgeving.</p> <p>RVO.nl vraagt, waar nodig, aanvullende informatie op bij de aanvrager die op grond van de beoordeling in aanmerking komen voor een vergunning.</p>	<p>Visitatiecommissie/ Rijksdienst voor Ondernemend Nederland</p>
	Beschikking	
5	<p>Op basis van stap 1 t/m 4 stuurt RVO.nl namens de Minister beslissingsbrieven aan de aanvrager, eventueel vergezeld van een vergunning en/of bijlage met bevindingen van de commissie. RVO.nl is gemandateerd om namens de Minister beslissingen te nemen, RVO.nl controleert en volgt de goedgekeurde aanvragen.</p>	<p>Rijksdienst voor Ondernemend Nederland</p>

Verantwoordelijkheidsverdeling

RVO.nl is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de regeling en daarmee verantwoordelijk voor de rechtmatigheid van de totale behandeling en afhandeling van de aanvragen. Na het vaststellen van het eindadvies stuurt RVO.nl de beschikkingen.

Over het eindadvies wordt alleen tussen RVO.nl en de aanvragers gecommuniceerd.

De visitatiecommissie voorziet de aanvragen van een deskundig advies (volgens de beoordelingspunten en criteria). Zij vervult deze rol door, na inspectie van de dierentuin, een schriftelijke reactie te geven. De voorzitter leidt de inspectie en verwoordt het eindadvies van de commissie op de aanvragen. De commissie is eindverantwoordelijk voor het advies over de vergunningverlening.

Samenstelling, rol en status van de visitatiecommissie

De (deels) ambtelijke visitatiecommissie bestaat uit een voorzitter, twee veterinaire (NVWA) en een aantal externe leden. RVO.nl voert het secretariaat van de visitatiecommissie.

De voorzitter:

- is in staat vertrouwen en gezag te verwerven binnen de dierentuinsector;
- heeft kennis van dieren(tuinen);
- geeft leiding aan vergaderingen en inspecties;
- bereidt vergaderingen en inspecties voor of geeft leiding aan de voorbereiding;
- bepaalt welke leden deel nemen aan inspecties;
- geeft leiding aan de werkzaamheden van de secretaris;
- zorgt voor een duidelijk eindadvies aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland;
- is primair verantwoordelijk voor het waarborgen van de rechtsgelijkheid van de dierentuinen in het kader van de beoordelingen;
- is verantwoordelijk voor een efficiënte en effectieve werkwijze;
- werkt desgevraagd mee aan publicaties van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;

De secretaris:

- bereidt vergaderingen en inspecties administratief en inhoudelijk voor;
- overlegt met RVO.nl over kosten voor vergaderingen;
- voorziet de leden tijdig van de noodzakelijke documenten;
- notuleert bijeenkomsten en stelt het eindadvies op;
- verzorgt de administratie volgens de geldende overheidsregels;
- bereidt de uitbetalingen voor;
- onderhoudt contact met de vergunningverlener bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland;
- werkt desgevraagd mee aan publicaties van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
- De secretaris stelt een beknopt jaarverslag (aantallen visitaties, afwijzingen, beantwoorde vragen, etc.) op voor RVO.nl en DAD.

De commissieleden:

- nemen op uitnodiging van de voorzitter deel aan de vergaderingen en inspecties;
- brengen hun expertise in bij inspecties;
- hebben kennis over innovaties in dierentuinen;
- schrijven en/of werken nauw samen met de secretaris bij het opstellen van de bevindingen en het advies;
- werken desgevraagd mee aan inhoudelijke opdrachten en publicaties van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
- zijn onafhankelijk ten opzichte van de aanvragers.

Wanneer een deskundige toch bij een aanvraag betrokkenheid heeft, meldt de deskundige dit vooraf, en is hij/zij niet bij de beoordeling van deze aanvraag aanwezig.

Alle betrokken deskundigen bereiden een advies voor op de aanvraag. Dit gebeurt op basis van de ingediende aanvraag en de inspectie van de dierentuin. Uiteindelijk komen de betrokken deskundigen gezamenlijk tot een eindadvies over de aanvraag.

Als hulp bij hun adviesvorming krijgt de visitatiecommissie vóór de inspectie een door RVO.nl opgestelde samenvatting en analyse van de te beoordelen aanvraag toegestuurd (het beoordelingsmemorandum). Daarnaast ontvangen de voorzitter en de deskundige de aanvraag.

De voorzitter nodigt commissieleden uit op basis van de overeenkomst tussen hun deskundigheid en de gevraagde deskundigheid in het beoordelingsmemorandum.

De visitatiecommissie beoordeelt de aanvraag inhoudelijk op de mate waarin deze invulling geeft aan de doelvoorschriften en doelstellingen van het Besluit houders van dieren en inspecteert de dierentuin. Hierbij wordt de visitatiecommissie ondersteund door het beoordelingsmemorandum. Het verloop van de inspectie door de visitatiecommissie wordt vastgelegd in een verslag van bevindingen.

Na beoordeling en inspectie adviseert de visitatiecommissie de Minister (RVO.nl) over de ingediende aanvraag. Het eindadvies wordt door de secretaris vastgelegd in het verslag van bevindingen. Ook wordt hierin vermeld hoe de commissie tot haar oordeel is gekomen, welke aanvullende voorwaarden eventueel worden gesteld aan de vergunningverlening of welke andere opmerkingen men in de beschikking (goedkeuring of afwijzing) wil laten opnemen. De schriftelijke motivatie wordt zodanig geformuleerd dat deze aansluit bij de wet- en regelgeving

Bij procedures betreffende bezwaar en beroep verschaft de visitatiecommissie informatie over de bevindingen en het eindadvies. De voorzitter of leden treden in voorkomende gevallen op als (getuige)deskundige.

RVO.nl beslist namens de Minister of de dierentuin in aanmerking komt voor een vergunning, of dat de aanzienlijke wijziging van de vergunning goedgekeurd wordt.

Werkwijze**Beoordeling aanvraag**

Om de inhoudelijke beoordeling van een aanvraag uit te voeren maakt RVO.nl gebruik van een vaste procedure. Deze procedure bestaat uit de volgende stappen:

- 1) RVO.nl checkt op de formele criteria/eisen, kwaliteit, duidelijkheid en maakt een korte samenvatting van de aanvraag.
⇒ Het beoordelingsmemorandum.

- 2) Het beoordelingsmemorandum, vormt de basis voor de inhoudelijke beoordeling door de visitatiecommissie. Daarnaast ontvangen de deskundigen de aanvraag. De secretaris verwoordt het oordeel van de visitatiecommissie en geeft daarbij tevens aan hoe de commissie tot haar oordeel is gekomen, welke aanvullende adviezen de visitatiecommissie eventueel meegeeft aan de aanvrager en welke andere opmerkingen zij eventueel in de beschikking willen laten opnemen. De visitatiecommissie valideert de opgeschreven bevindingen en formuleert een eindadvies. De secretaris noteert, na instemming door de visitatiecommissie, het eindadvies, zodanig dat dit aansluit bij de wet- en regelgeving
⇒ Het verslag van bevindingen.
- 4) RVO.nl vraagt, waar nodig, aanvullende informatie op bij de aanvrager, die op grond van de beoordeling in aanmerking kan komen voor een vergunning.
- 5) RVO.nl schrijft de goedkeurings- of afwijzingsbeschikking en stuurt deze naar de aanvrager.

Vertrouwelijkheid

- 1) De leden van de visitatiecommissie dragen er zorg voor dat de informatie die hun bij hun werkzaamheden ter kennis komt met betrekking tot de aanvragen niet aan derden ter beschikking geraakt.
- 2) Een lid dat bekend is met feiten of omstandigheden die meebrengen dat zijn betrokkenheid bij de beoordeling van de aanvraag een schijn van partijdigheid, belangenverstrengeling of inbreuk op de vertrouwelijkheid zou kunnen wekken, deelt deze terstond mede aan de voorzitter.
- 3) De voorzitter kan uit eigener beweging of op verzoek van een lid of een aanvrager maatregelen treffen om de schijn van partijdigheid, belangenverstrengeling of inbreuk op de vertrouwelijkheid bij de beoordeling van de aanvragen te voorkomen. Deze maatregelen kunnen onder meer inhouden:
  - a. het beperken van de informatie die een bepaald lid ter beschikking staat met betrekking tot de aanvraag door gevoelige gegevens niet te doen toekomen aan het lid;
  - b. het uitsluiten van het lid van besprekingen waarbij gevoelige gegevens aan de orde kunnen komen.

Beoordelingspunten en criteria

De beoordelingspunten en criteria zijn door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, in overleg met de deskundigen en directie DAD gebundeld in negen categorieën: 1) welzijn, 2) huisvesting, 3) conservatie, 4) registratie, 5) hygiëne, 6) verzorging, 7) veterinaire, 8) educatie en 9) veiligheid.

De beoordelingspunten en criteria zijn vastgesteld in twee documenten:

- Overzicht vragen visitatiecommissie;
- Richtlijnen voor het beleidsprotocol.

Met de eisen en criteria van de beoordelingspunten worden de doelvoorschriften van het Besluit houders van dieren ingevuld.

Werkafspraken

- RVO.nl voert de communicatie met de aanvrager over de aanvraag. Deskundigen of (agenda)leden van de visitatiecommissie doen dit niet.
- De deskundigen en de (agenda)leden van de visitatiecommissie ontvangen 1 à 2 weken voor de inspectie de stukken digitaal ter beoordeling.
- De betrokken deskundigen en (agenda)leden van de visitatiecommissie brengen geen specifieke informatie over de aanvragen naar buiten. Dit wordt in een geheimhoudingsverklaring ondertekend.
- Stukken worden na oplevering van het verslag van bevindingen vernietigd.
- Er worden door deskundigen of (agenda)leden van de visitatiecommissie geen kopieën achtergehouden.

*****